Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и Указ

КъулыкъукІэ къапэщыт къалэнхэр нэ-ьэсауэ зэрагъэзащІэм икІи жылагъуэ ха-Уэзрокъуэ Анатолий Аскэрбий и къуэм гъэсауэ зэрагъэзащІэм икІи жылагъуэ хабзэр хъумэным езыхэм я щхьэкІэ куэд зэрыхащІыхьам папщІэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ЩІыхь тхылъыр

Карманов Алексей Виктор и къуэм -Къэрал кіуэці Іуэхухэмкіэ министерствэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щы-Іэм Техническэ лэжьыгъэ хэхахэмкІэ и бюром и унафэщІым

Нэгъуей Аслъэн Аслъэнбий и къуэм - Къэрал кіуэці Іуэхухэмкіэ министерствэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэм и оперативно-къэлъыхъуакІуэ ІэнатІэм (къэралым ихъумэн хуей цІыхухэм я шынагъуэншагъэр №164-УГ

- Къэрал кіуэці Іуэхухэмкіэ министерствэу

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щы-Іэм и оперативно-къэлъыхъуакІуэ бюром и унафэщІым и къуэдзэм

Ульбашев Мурат Аскэрбий и къуэм -Къэрал кіуэці Іуэхухэмкіэ министерствэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щы-Іэм Экстремизмэм пэщІэтынымкІэ и центрым и унафэщІым и къуэдзэм.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэ КІУЭКІУЭ Юрий Налшык къалэ

2015 гъэм щэкүэгъүэм и 9-м

КъБР-м и Ізтащхьэр еплъащ къэралым щынэхъ ин дыдэхэм ящыщ сабий Іуэхущіапіэм зэрелэжьым

Кіуэкіуэ Юрий щэкіуэгъуэм и 7-м еплъащ Сабийхэм я творчествэмкіэ республикэ унэм зэрелэжьым. Урысейм <u>щынэхъ ин дыдэхэм ящыщ сабий къэ-</u> рал Іуэхущіапізу щізныгъз гуэдзэн щрагъэгъуэтынур щІын нагъэблэгъащ.

ИДЖЫПСТУ пэшхэр зэрахьэ, видеокамерэхэр, мафІэс къэмыгъэхъунымкІэ Іэмэпсымэхэр ягъэув, инженер сетхэр яукъуэдий. Махуэ гъунэгъухэм къриубыдэу кърашалізу щіадзэнущ унэлъащіэмрэ егъэджэныгъэм къыщагъэсэбэпыну Іэмэпсымэхэмрэ.

Зыхуэфащэ министерствэхэм, ведомст-

<u>Къэбэрдей-Балъкъэрым и Іэтащхьэ</u> вэхэм, подряд ІуэхущІапІэхэм я унафэщіхэм хуагъэуващ іуэхущіапіэщіэм и Іэшэлъашэхэр зэіузэпэщ шіыным, уэздыгъэхэр фіэдзэным, транспорт Іуэхухэр зэблагъэкІынымкІэ къалэнхэр.

Мы зэманым лэжьыгъэ псоми я процент 85-м щІигъур зэфІагъэкІащ. «Сабиигъуэм и академие. Дыгъэпс къалэ» зыфіаща сабий Іуэхущіапіэр къызэрызэ-Іуахым теухуа гуфІэгъуэ зэхыхьэр 2015 гъэм дыгъэгъазэм и 25-м ирагъэкІуэкІы-

КъБР-м и Іэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Іуэхущіапіэ.

№217 (23.125) • 2015 гъэм щэкІуэгъуэм (ноябрым) и 10, гъубж

● Тхьэмахуэм тхуэ къыдок

И уасэр зы тумэнщ

advgheemail.ru

Іуащхьэмахуэ лъапэ Урысей псом и хъугъуэфІыгъуэщ

УФ-м Кавказ Ищхъэрэм и Іуэхухэмкіэ и министр Кузнецов Леврэ КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Юрийрэ «Іуащхьэмахуэ» турист-рекреацэ комплексыр щіымахцэ лъэхъэнэм зэрыхцэхьэзырым еплъащ

каз Ищхъэрэм и ІуэхухэмкІэ и министр Кузнеабырэ зэщІыгъуу еплъащ «Іуащхьэмахуэ» турист-рекреацэ комплексыр лыжэкІэ къышажыхь шымахуэ лъэхъэнэм зэрыхуэхьэ-

Иджыпсту метр 3850-рэ зи лъагагъ щІыпІэм щызэтраухуэ кlaпсэ гъуэгум и ещанэ Іыхьэр. Туристхэм лыжэкІэ къыщажыхь щІыпІэхэм къыхагъэхъуащ, апхуэдэ гъуэгухэр зэјузэпэщ

Иужькіэ ирагъэкіуэкіа зэіущіэм Кузнецов

лъкъэрым къэкІуащ Урысей Федерацэм Кав- проектхэм ящыщу нэхъ хэІэтыкІа дыдэщ икІи лым зэпымыууэ ахъшэшхуэ тригъэкІуадэу, ауэ ар языхэзщ къэралым и дэlэпыкъуныгъэ ира- абызырикъыпэмыкlуэуадэкlи екlуэкl зэрымыцов Лев. КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Юрийрэ тын папщіэ къыхаха проектищым. Мыбы Іэ- хъунур. «Мы щіыналъэр адэжь щіэину зыгуэмал псори щыІэщ иджырей дунейпсо курорт рым къыхуагъэнауэ аракъым, ар зэрыщыту щызэтегъэувэнымкІэ. Республикэм къакІуэ туристхэр хуэдэ зыбжанэкІэ нэхъыбэ хъуащ, нэ-гъабэ ауэ зэфІэкІыу щыІэхэр нэхъыбэжщ. Ку-Іуахынущ, налог ахъшэу къыхэкІри нэхъыбэ

ЗэГущГэм къыщыхагъэщхьэхукГащ инфра-Лев щыжиlащ: «Іуащхьэмахуэ лъапэ егъэфІэ- структурэр зэтегъэувэным, гъуэгухэр щІыным

Дыгъуасэ лэжьыгъэ ІуэхукІэ Къэбэрдей-Ба- кІуэныр Кавказ Ищхъэрэм и курортхэм ехьэлІа шынагъуэншагъэ къызэгъэпэщыным къэра-Къэбэрдей-Балъкъэрым, зэрыщыту Урысейм

> ортым зиужьу хуежьэмэ, хьэрычэт Іэнатіэ каз Ищхъэрэм и курортхэр» акционер зэмыинхэмрэ курытхэмри зэтеувэнущ, абы и гухьэныгъэм и генеральнэ директор Горчев фіыщіэкіэ лэжьапіэ ізнатіэщіэхэр къызэ- Олег, КъБР-м курортхэмрэ туризмэмкіэ и министр Шагин Сергей сымэ.

> > КъБР-м и Іэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Іуэхущіапіэ.

Ерыскъыпхъэхэр зыгъэхьэзыр . ІэнатІэхэм зэрызаужьынум топсэльыхь

Хабзэ яхуэхъуауэ, КъБР-м и Парламентым и депутатхэм я зэlущlэхэр рес- цехыщlэр къызэхакlухьащ. «Ленинцы» публикэм и къалэ, къуажэ щхьэхуэхэм щіэх-щіэхыурэ щрагъэкіуэкі. Апхуэдэ дэтхэнэ зы щІыналъэми и щытыкІэм, абы зэрызиужьым, зыхэт гугъуехьхэм щыгъуазэ защіа нэужь къзув къалэнхэр убзыхуным парламентархэр нэхъ куууэ бгъэдыхьэну Іэмал ягъуэт.

АПХУЭДЭ зэгущгэ КъБР-м и Парламенщіыуэпсыр къэгъэсэбэпынымрэ щіы Іуэ- пыщіа Іуэху зыбжанэм. КъБР-м и ПарлахухэмкІэ и комитетым, Промышлениджыблагъэ щрагъэкІуэкІащ Май муни- Мокаев Кемал жиІащ мэкъумэш ІэнатІэм ципальнэ районым щыщ Новоивановскэ и зэф эк ым хэгъэхъуэнымк эхк ып э къуажэм. «Ленинцы» мэкъумэш кооперативым и лэжьэкІэм еплъа нэужь, ахэр къагъэсэбэпыныр арауэ зэрыщытыр. Абы тепсэлъыхьаш консерв промышленностымрэ гъэшым елэжьынымрэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм зыщегъэужьынымкіэ щыіэ хэкіыпіэхэм.

«Ленинцы» хозяйствэр зыубгъуауэ йолэжь хадэхэкіхэм, пхъэщхьэмыщхьэ гъэкІыным, лы, джэдыкІэ, гъэш къэлэжьыным. Мыбы апхуэдэу фізіугъэхэр, лыхэкІ зэмылІэужьыгъуэхэр егъэхьэзыр икіи а псоми щі эупщі эшхуэ я і эщ. Ціыху къыщащэху продукцэр гъэмэщі эным 400 хуэдиз щылажьэ предприятэм продукцэ зэмыліэужьыгъуи 100-м щіигъу деж къыщрахьэліэр нэхъыбэ щіыным къыщІегъэкІ.

Зэlущlэм щlадзэн ипэкlэ Парламентым къыхэкlыу». и депутатхэм лым щелэжь цехыр, Іэщ псэуалъэхэр, былымхэр щагъашхэ ком-

мэкъумэш кооперативым и унафэщ!, КъБР-м и Парламентым и депутат Бердюжэ Владимир хьэщіэхэр щыгъуазэ ищащ мы цехыр махуэ къэс гъэшу тонн 30-м нэблагъэм зэрелэжьынум икІи ар дызэрыт илъэсым къриубыдэу хьэзыр зэрыхъунум

. Лэжьапіэ Іэнатіэхэр къаплъыхьа нэужь, депутатхэр тепсэлъыхьащ мэкъумэш Іэтым Аграрнэ политикэмкіэ, экологиемкіэ, натіэм ди республикэм зыщегъзужьыным ментым Аграрнэ политикэмкІэ, экологиностымкіэ, транспортымкіэ, связымрэ емкіэ, щіыуэпсыр къэгъэсэбэпынымра гъуэгу хозяйствэмкІэ и комитетым хэтхэм щІы ІуэхухэмкІэ и комитетым и унафэщІ нэхъыщхьэр иджырей технологиехэр къыхигъэщхьэхук ащ ерыскъыпхъэхэм елэжь мы комбинатым къыщагъэсэбэп гъэшым, лым, хадэхэкІхэм, пхъэшхьэмыщхьэм фіагъышхуэ зэраіэр. «Агропромышленнэ комплексым иджыпсту къэралым гулъытэ хэха хуещі, - жиіащ депутатым, - иджырей щІэныгъэм и къэхутэныгъэхэр зыубгъуауэ къэгъэсэбэпыным, нэгъуэщІ щІыналъэхэм икІи абыхэм япэхъун ерыскъыпхъэу ди

(КІэухыр 2-нэ нап.)

хуэгъэза къалэн инхэр къызэрыувым

КъБР-м и «Атэлыкъым» Тыркум пщіэшхуэ къыщыхуащі

неральнэ консул Таланов Дмитрий Къэ- щыхьэщащ икіи бысымхэм я сабийхэм бэрдей-Балъкъэрым щыпсэухэм фІыщІэ ящІыгъуу школхэм щеджащ, Кавказ къахуищіащ Тыркум и ціыхухэм я ціэкіэ. КъБР-м и Правительствэм къы Іэрыхьа гъуазэ защ Іаш, республикэм и щ Іып Іэ да**тхыгъэм урысей дипломатым къыщыхи-** хэхэм еплъащ. гъэщащ «Атэлыкъ» проектым хиубыдэу Тыркум щыщ сабийхэр ди республикэм икъукіэ гуапэу зэрыщагъэхьэщіар.

щыІащ. Трабзон къикіа ныбжьыщі 16-р гъэлъэгъуащ дипломатым и тхыгъэм.

тхакІуэ,

♦Журналист,

ныбжьыр

ирокъу.

♦1885 гъэм Германием и зиlэ и лэжьакlуэ Шыбзы-

КъБР-м щэнхабзэмкІэ щІыхь

◆Техникэ щІэныгъэхэм я

кіэ шіыхь зиіэ и лэжьакіуэ

Къарэмырзэ Барэсбий и

♦Актёр, теленэтынхэр езы-

гъэкіуэкі, УФ-м щіыхь зиіэ и

♦Мэкъумэш щІэныгъэхэм я

доктор, КъБКъМУ-м и про-

илъэс

илъэс

Урысей Федерацэм Трабзон щыІэ и ге- Налшык щыщ унагъуэхэм зы тхьэмахуэкІэ лъэпкъхэм я псэукіэмрэ я хабзэмрэ щы-

«Колледжым и унафэщІхэм яфІэтелъыджэу къызжа!эжащ тырку сабийхэм адыгэ, балъкъэр унагъуэхэм гуапагъэ къызэрыщрахар. Фи республикэр, абы и ТЫРКУМ щыщ «Ачи» уней лицейм и цІыхухэр, и щІыпІэ телъыджэр тырку гъэсэнхэу урысыбзэр зыджхэр Къэбэрдей- хьэщ эхэм гукъинэж ящыхъуащ ик и нобэм Балъкъэрым жэпуэгъуэм и пэщГэдээм къэс яхуэмыухыу топсэлъыхыж», - къыщы-

• Аруан щІыналъэ

ЩІыпІэр зыхуей хуагъазэ

Нарткъалэ и картодромым иджыблагъэ щра-<u>гъэкlуэкla лэжьыгъэм и фlыгъэкlэ картинг</u> къэжыхыпіэм метр зэбгъузэнатіэ 650-рэ къыхагъэхъуащ.

«АПХУЭДЭ зэхъуэкІыныгъэхэм я фІыгъэкІэ а щІыпІэм къыщажыхыныр куэдкІэ нэхъ шынагъуэншэ хъуащ», жеlэ картингымкlэ «Іуащхьэмахуэ» спорт-техникэ

клубым и унафэщІ Уэлджыр Аскэр. Жэрдэмщіакіуэхэм къыхалъхьа Іуэхур щіыналъэ администрацэм ядиІыгъащ. А Іуэхум я мылъку халъхьащ хьэрычэтыщІэхэмрэ клубым къекІуалІэ ныбжьыщІэхэм я адэ-анэхэмрэ. «Налшык и дорстройматериалы»

ОАО-м асфальт, битум зэхэщ ауэ тонн 80 къаритащ. КъэжыхыыпІэм и хъуреягъыр къызэрахухьам а щІыпІэр шынагъуэншэ ещі.

ШЭРЭДЖ Дисэ.

Псори хуэхьэзырщ

КъБР-м электрокъарур шынагъуэншэу къыщагъэсэбэпынымкіэ и штабым къипщытащ іэнатіэм егъэщіыліа іуэхущіапіэхэм я щытыкіэр. Іэщіагъэліхэм къалъытащ гидроэлектростанцхэр -Бахъсэн, Аушыджэр, Къэщкъэтау, Мухол, Акъбащ ГЭС-хэр, МГЭС №3-р - 2015 - 2016 гъэхэм я бжьыхьэщІымахуэ лъэхъэнэм зэрылэжьэнум къызыхуэтыншэу хуэхьэзыру. ЛэжьакІуэхэм я зыгъэсэныгъэ Іуэхухэри дагъуэншэу зэф агъэк ащ.

ШТАБЫМ и секретарь, КъБР-м и Госкомэнергом электрокъарур зэгъэзэхуэнымкІэ икІи фейдэ пылъу къэгъэсэбэпынымкІэ и къудамэм и унафэщІ Камарзаев Эдуард къыджиlащ Іуэхущlaпlэ псоми зыхуэфащэ паспортхэр зэрыратар. Абыхэм яІэщ шэщІауэ лэжьэн папщіэ зыхуеину псори.

Штабыр зэпымыууэ ядолажьэ гъэсыныпхъэ-энергетикэ комплексым и ІэнатІэхэм я унафэщІхэм. Абы федеральнэ штабымрэ КъБР-м и Правительствэмрэ и чэзум яІэрегъэхьэ Іуэхум и щытыкІэр къэзыгъэлъагъуэ хъыбархэр.

ГУЗЕЕВЭ Индирэ.

Я нэхъыбапІэм ягу техуэжыркъым

Къэралым Іэпхъуэшапхъуэхэм яхуэгъэзауэ иригъэкіуэкі политикэмкіэ мыарэзы цІыху минитху Германием и къалащхьэ Берлин и уэрамхэм къыдыхьащ.

Пэкіум хэтахэм яіыгът «Германиер къевгъэл! Меркель къэвгъэувыІэ!», «ЩтапІэ ихьэжауэ ди къэралым къакІуэхэм мардэ гуэр яхуэгъэувын хуейщ» къыхуеджэныгъэхэр зытет плакат-

Абыхэм я Іуэху еплъыкІэхэмкІэ мыарэзыхэми ирагъэкіуэкіащ пэкіу, ауэ абыхэм я бжыгъэр күэдкіэ нэхъ мащІэт - цІыху 800-т зэрыхъур.

Іэщіагъэліхэм къызэралъытэмкІэ, нэгъуэщІ къэ-

нием кlyахэр мы илъэсым и Мустэфа (Ататюрк). кІэм ирихьэлІэу мин щийм нэсынущ.

КІуэ пэтми нэхъ мащІэ мэхъу

Китайм нэгъуэщ І къэралхэм продукцэў иригъашэр мы гъэм и жэпуэгъуэм проценти 3,6-кІэ нэхъ мащІэ хъуащ.

Бадзэуэгъуэм къыщыщІэдзауэ мазэ къэс йохуэх а къэралым и ерыскъыпхъэу, хьэпшыпу, Іэмэпсымэ зэмылі эужьыгъуэу нэгъуэщі щІыналъэхэм щищэну иригъашэхэр. Ар къызыхэкіыр езыхэм я сату щІыпІэхэр гъэнщІыным КНР-м и унафэщіхэм нэхъ трагъащіэ зэрыхъуарщ, жаІэ анали-

♦ЩІэныгъэм и дунейпсо махуэш

♦Щіалэгъуалэм я дунейпсо махуэщ ♦Бухгалтерым и дунейпсо

♦Урысей Федерацэм Къэрал кіуэці іуэхухэмкіэ и органхэм я лэжьакіуэм и ма-

махуэщ

♦ 1741 гъэм Черкасский Алексей (адыгэщ) Урысейм

и канцлеру ягъэуващ. ♦1982 гъэм Брежнев Леонид дунейм ехыжащ.

♦ 1938 гъэм дунейм ехыжащ Тырку Республикэм и къызэгъэпэщакІуэу икІи абы и япэ

ралхэм иІэпхъукІыу Герма- президенту щыта Кемаль

къалэ хъуэ Мухьэдин къызэра-Бад-Каннштатт цІыкІум икІыу Унтертюрк- лъхурэ илъэс 82-рэ ирокъу. хайм кІуэ гъуэгуанэр зэпичащ дунейм щыяпэ мото- доктор, КъБКъУ-м и проциклым. Ар зэпкърилъхьат фессор, УФ-м щ эныгъэхэмнэмыцэ инженер Даймлер Готлиб.

♦1933 гъэм Нобель и саугъэтыр урыс тхакlуэ, усакlуэ ирокъу. Бунин Иван хуагъэфэщащ. **♦ 1935 гъэм** Орджоникидзе къалэм (иджыпсту Влади- артист Ефремов Михаил и кавказщ) къыщызэlуахащ ныбжьыр Осетие Ищхъэрэ къэрал

театрыр. ♦Авиаконструктор, академик, генерал-полковник, Со- фессор Шал Тимур и ныбциалист Лэжьыгъэм щэней- жьыр илъэс 51-рэ ирокъу. рэ и Ліыхъужь, Ленин сау- ♦Урысей футболист, къэрагъэтымрэ СССР-м и Къэрал лым и командэ къыхэхами саугъэтымрэ (тхуэнейрэ) ЦСКА-ми я гъуащхьэтетхэм зыхуагъэфэща Туполев Ан- я тренер Овчинников Сердрей къызэралъхурэ илъэси гей и ныбжьыр илъэс 45-рэ

127-рэ ирокъу. ♦Совет конструктор, генерал-лейтенант, щІэныгъэхэм я доктор Ка- жылагъуэ лашников Михаил къызэралъхурэ илъэс 96-рэ

ирокъу. ♦Къэбэрдей шыхъуэ, Социалист Лэжьыгъэм и ЛІырат къызэралъхурэ илъэс 89-рэ ирокъу.

♦Италием щыщ композифильм куэдым макъамэ те- нущ. лъыджэхэр яхуэзытха Морриконе Эннио и ныбжьыр илъэс 87-рэ ирокъу.

ирокъу. ◆Теленэтынхэр техникэ кіуэкі, хьэрычэтыщіэ икіи лэжьакіуэ, «ТЭФИ» саугъэтыр тІэунейрэ зрата Канделаки Тинэ и ныбжьыр илъэс 40 ирокъу.

<u>Дунейм и щытыкІэнур</u> хъужь **Къалмыкъ Хьэжму**- «pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык пшэр техьэ-текІыу щыщытынущ. Хуабэр махуэм градуси 7 – 9, тор, дирижёр цІэрыІуэ, кино- жэщым градуси 4 - 6 щыхъу-

Зыгъэхьэзырар **ЖЬЭКІЭМЫХЪУ** Маринэщ.

Лъэпкъ Іущыгъэ:

Яхэмыхьэ хабзэншэщ.

зэфіэкіым хегъахъцэ

НэгъуэщІ къэралхэм къыщаирехьэліэ 3АО-м.

приятэ нэхъыф у 1000», «Урысейм и хуэзыщ І Іэнат забрагъуэхэм: «Лу- зытегъэлъэда, вольтыш хуэм хуэщ а хьэпшып нэхъыфІу 100» Урысейпсо койл», «РЖД», «Роснефть НК» телефон, микрофон, монтажнэ, зэпеуэхэм мызэ-мытІэу бжьыпэр ОАО-хэм. «Кавказкабель»-м къы- сигнальнэ кlaпсэхэр. Ахэр, емыщиубыдащ. Апхуэдэу къыхуагъэфэщаш «Коммерцэ Іуэхум шиубыда лъагапіэ» зыфіаща дунейпсо саугъэтыр (Испанием ейщ).

Ди республикэм и промышленнэ, дуней псом щынэхъыф І Іэмэпф агък э япэхъун мы зэманым къэ- къэралхэм щащ хэм. гъуэтыгъуейщ. Ар куэдкіэ я фіьщіэщ ЗАО-м и іэщіагъэліхэм,

<u>щэху продукцэм пэувын къэлэ-</u> мэкъумэш, энергетикэ, ухуэныгъэ сымэхэр зэриlэм. Мыбы къыщыжьыным и зэфіэкі псори Іэнатіэхэр кабель продукцэхэмкіэ щіагъэкі машиностроением, ра-«Кавказкабель» къызэгъэпэщыныр и къалэн нэ- диоэлектроникэм, нэгъуэщ І Іэнат Іэхъыщхьэу 1976 гъэм къызэlуахауэ хэми къыщагъэсэбэп кабель щыта заводыр нобэ ядолажьэ Уры- лІэужьыгъуэхэр. Апхуэдэщ, къап-МЫ ЗАВОДЫР «Урысейм и пред- сей экономикэм хэлъхьэныгъэшхуэ щтэмэ, маф эм имыс, пластмасс щійгъэкі кіапсэ лізужьыгъуэхэм фіэкіми, къакіэрыхукъым нэгъуэщі

• Промышленность

ЖАНХЪУЭТ Зузэ.

зэрызаужьынум топсэлъыхь

(КІэухыр. ПэщІэдзэр 1-нэ нап.).

Республикэм сырьем елэжь и промышленностым и щытыкІэм зэпкъры-Шэт Мэчрэіил. Абы къигъэлъэгъуащ гъэ кіуам ди щіыналъэм хадэхэкіыу тонн мин 347-м щІигъу, пхъэщхьэмыщхьэрэ мэракіуэу тонн мини 118-рэ къызэрыщрахьэлІар. Псори зэхэту консерв заводхэр сырье тонн мин 80-м щІигъум е валовэ продукцэм и процент 17-м елэжьащ (2013 гъэм ар зэрыхъуу щытар процент 12-щ).

Пхъэщхьэмыщхьэмрэ хадэхэкІхэмрэ елэжь предприятэ 30-м я лъэщагъыр илъэсым условнэ банк мелуан 261,6-рэ мэхъу. А предприятэхэм ящышу 7-р курытхэм е инхэм хабжэри, республикэм щащІ консерв псоми я процент 80-м щІигъур абыхэм къыщІа-

Предприятру 17-м 2015 гърм и щІыхуэдэ лъэхъэнэм елъытауэ ар проценти 125-рэ мэхъу), ахэр сырье тонн мин 60-м нэблагъэм елэжьащ. Заводхэм къыщІагъэкІ консерв лІэужьыгъуэхэр 30-м шІегъу.

- А псоми къадэкіуэу, - жиіащ Шэт МэчрэІил, - республикэм и консерв промышленностым хиубыдэ предприятэу 15-м я псэуалъэхэр, оборудованэр жьы дыдэ зэрыхъуам къыхэкІыу кредитхэр тэмэму къы ахыфыркъым икІи ІэнатІэхэр укъуэдияуэ ягъэлэжьэн зыбжанэ лъандэрэ я зэфІэкІ псомкІи ягъэлэжьэфыркъым иджырей оборудованэкіэ къызэгъэпэща предприятэхэу «Кэнжэ» АПК» жэуап зэхэгъэщхьэхук а зыхь зэгухьэныгъэмрэ (условнэ банкІ мелуани 6 къыщІигъэкІыфынущ) «Урыху консерв завод» акционер зэгухьэныгъэ зэlухамрэ (условнэ банкl мелуани 10 къыщ игъэк і ыфынущ).

Республикэм и консерв промышленностым зегъэужьынымкіэ мыхьэнэшхуэ яІащ «Агро» компание гупым я предприятэхэр («Агро+», «Агро-Инние» жэуап зэхэгъэщхьэхукlа зыхь зэгухьэныгъэхэр) зэраутІыпщам. 2014 гъэм абыхэм консерву условнэ банкІ мелуани 142-рэ (ар республикэм и кон-

70,6-рэ мэхъу) къыщІагъэкІащ икІи 2015 гъэм и щІышылэ - шыщхьэуІу езыхэм ягъэкіа мэкъумэш сырье тонн мин 66-м елэжьаш.

Компаниехэм икъукІэ жыджэру зрахауэ тепсэлъыхьащ КъБР-м мэкъумэш гъзубгъу хадэхэк хэр щызэрахьэ хьэхозяйствэмкіэ и министрым и къўэдзэ сэхэм. Абы къыхэкіыу продукцэм фіагъышхуэ иІэщ икІи ар республикэми Урысейм и щІыналъэ зэмылІэужьыгъуэхэми псынщІэу щыпхокІ.

Абы и лъэныкъуэкІэ къапщтэмэ, ди республикэм хадэхэкІхэмрэ пхъэщхьэмыщхьэмрэ щыгъэкІынымкІэ хэкіыпіэфіхэр щыіэщ. Ди щіыналъэр абы нэсу хуэщІащ, газыр здынэмыса жылагъуэ щыІэжкъым, ди гъуэгухэр фІыщ, транспортым и ІэнатІэри лъэрымыхыкым. Абы къыхэкІыу консерв гъэшхэкІ продукцэр процент 30-кІэ хэпромышленностым и зэфІэкІым куэдкІэ пхухэгъэхъуэнущ. Абы хуэгъэзащ, щыжа ащ зэ у ш эм, дэтхэнэми и лъэщагъыр условнэ банкІ мелуан 60 - 120рэ хъууэ республикэм иджырей заводищ зэрыщаухуэнур, Бахъсэн, Лэскэн, Аруан районхэм, Налшык къалэм шылэ - шыщхьэуlу мазэхэм къриубы-дэу консерву условнэ банкl мелуани гъэщlэрэщlэжынур. Апхуэдэу дяпэ-172,6-рэ ягъэхьэзыращ (2014 гъэм и ап-ООО-р, «Урыху консерв завод» ОАО-р къагъэсэбэпынущ, 2016 - 2018 гъэхэм фІэмыкІыу «Агро» холдингым помидор піытіауэ тонн мин 33.5-рэ къыщІэзыгъэкІыну консерв завод иухуэнущ.

А лъэщагъ псори нэсу къэгъэсэбэпа хъун папщІэ гулъытэ хэха хуэщІыпхъэщ продукцэр егъэфіэкіуэным, ар зэрылъ банкіхэр екіуу гъэщіэрэщіэным, республикэм щащ ерыскъыпхъэхэм яІэ щІэупщІэр къэІэтыным. Абыхэм папщі захъшэр яхурикъуркъым. Илъэс я лъэныкъуэкі э щыі э хэкіыпі э псори щІэгъэкъуэн къахуэщІмэ, пхъэщхьэмыщхьэмрэ хадэхэкІхэмрэ къахэщіыкіа продукцэу республикэм къы-щыщіагъэкіыр условнэ банкі мелуан 500-м нагъэсыфынущ, абы къыдэкіуэу лэжьапІэ ІэнатІэщІэу мини 2-м нэблагъэ къахузэІухынущ. А псоми куэдкІэ хагъэхъуэнущ Урысей Федерацэм пхъэщхьэмыщхьэ, хадэхэкI консерв- кIыпIэхэм хэплъэну. Абыхэм къа-хэмкIэ и рынокым Къэбэрдей-Балъ- дэкIуэу Къэбэрдей-Балъкъэр Респубкъэр Республикэм щиубыд увыпІэр.

Шэт Мэчрэіил зэрыжиіамкіэ, республикэм гъэшым елэжь заводу 16, вест», «Щхъуантіагъэхэмкіэ компа- апхуэдэу мэкъумэш предприятэхэм я цеххэр щыІэщ икІи ахэр махуэ къэс гъэлъэгъуащ. гъэш тонн 521-м елэжьыфынущ. ГъэшхэкІ продукцэ ліэужьыгъуэу КъБР-м 150-м щІигъу щащІ. Иджыпсту серв завод псоми ящіам и процент предприятэхэм ящыщу лажьэр 11-щі.

мазэхэм къриубыдэу абыхэм гъэшым къыхэщІыкІа продукцэу тонн мини 121,3-рэ къыщІагъэкІащ (2014 гъэм и апхуэдэ лъэхъэнэм елъытауэ проценти 113,4-рэ) икІи ахэр гъэш тонн мин 77.8-м елэжьащ.

Доклад зыщар апхуэдэу тепсэлъыхьащ гъэш промышленностым и ІэнатІэм 2016 - 2018 гъэхэм къриубыдэу зыщелэжьыну инвестицэ проектхэм. Абыхэм хеубыдэ «Прохладнэ» ОАО-м, «Концерн-Риал» ООО-м я заводхэр ухуэныр, «Налшык гъэш комбинат» ООО-р къэгъэщІэрэщІэжыныр. Абыхэм я фІыщІэкІэ республикэм и хъуэнущ, а продукцэм и лІэужьыгъуэхэри нэрылъагъуу нэхъыбэ хъу-

ЗэlущІэм республикэм сырьем елэжь и ІэнатІэм и ліыкіуэу хэтахэр зэпкърыхауэ тепсэлъыхьащ езыхэм зэф агъэк Гуэхухэм, апхуэдэу гъэшыр къызэращэху уасэхэр тэмэму зэблэгъэкІын зэрыхуейм.

Къызэхуэсахэм зэакъылэгъуу жаlащ лажьэу щыІэ ІуэхущІапІэхэр къагъэщІэрэщІэжынымрэ сырьем елэжь Іэнатіэм хиубыдэ предприятэхэр щіынымрэ къэралым и дэІэпыкъуныгъэ хэмыту нэсу зэрыпэмылъэщынур. Абы папщіэ зэман кіыхьым тещіыхьа икіи лъапІэ дыдэу щымыт инвестицэ кредитхэр къамыутІыпщу хъунукъым.

ЗэlущІэм щыжаlахэм япкъ иткіэ КъБР-м Мэкъумэш хозяйствэмкІэ и министерствэм чэнджэщ иратащ 2014

2020 гъэхэм ятещІыхьауэ «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и мэкъумэш хозяйствэм зегъэужьыныр икіи мэкъумэш продукцэм, сырьем, ерыскъыпхъэхэм я рынокыр зэблэгъэкІыныр» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и къэрал программэр гъэзэщІэным адэкІи пищэну, сырьем елэжь заводхэм зыхуеину оборудованэр лизингкіэ къахуегъэшэнымкіэ щыіэ хэликэм сырьем елэжь и ІэнатІэм къыщіигъэкі продукцэм иіэ щіэупщіэм хэхъуэн папщІэ инновацэ технологиехэр къэгъэсэбэпын зэрыхуейр къа-

> БАТЫР Любэ. КъБР-м и Парламентым и пресс-ІуэхущІапІэм и унафэщІ.

■ЩэкІуэгъуэм и 10-р Урысей Федерацэм къэрал кІуэцІ ІуэхухэмкІэ и органхэм я лэжьакІуэм и махуэщ

нистерствэм и коллегием и зэјущіэ. Абы шэщ ауэ щытепсэлъыхьащ щІалэгъуалэр хэкупсэу, граждан жыджэрагърэ зэхэщіыкі куурэ яізу гъэсэным икіи а унэтіыныгъэмкіэ къапэщылъ къалэныщІэхэр щауб-

КОЛЛЕГИЕМ хэтхэм нэмыщі, зэіушІэм кърагъэблэгъаш КъБР-м и Парламентым Егъэджэныгъэмкіэ, щіэныгъэмрэ щіалэгъуалэ политикэмкіэ и комитетым и пашэ Азычэ Светланэ, КъБР-м Егъэджэныгъэмкіэ, щіэныгъэмрэ щіалэгъуалэм я Іуэхухэмкіэ и министерствэм и деж щылажьэ Жылагъуэ советым и тхьэмадэ Сэхъурокъуэ Хьэутий, КъБР-м и Щалэгъуалэ палатэмрэ правительствэмрэ я пашэхэу Шестирублев Сергейрэ Бэрбэч Джэрихъанрэ, республикэм и къалэхэм, районхэм я администрацэхэм я ліыкіуэхэр, щіыналъэм и еджапІэ нэхъыщхьэхэм, егъэджэныгъэмкіэ щіыпіэ департаментхэм я унафэщіхэр, егъэджакіуэхэр, гъуэщІхэри.

ЗэІушІэр къызэІуихаш икіи иригъэкіуэкіащ КъБР-м и Правительствэм и УнафэщІым и къуэдзэ - КъБР-м егъэджэныгъэмкІэ, щІэныгъэмрэ щ алэгъуалэм я Іуэхухэмк і э и министр Емуз Нинэ. Коллегием и зэхүэсым къыщаютыну Іуэхугъуэхэм кіэщіу къытеувыlа нэужь, абы япэ псалъэр иритащ и къуэдзэ Геккиев Сулътlан. Абы къызэхуэсахэм я пащхьэ щищІа докладыр теухуат шІалэгъуалэм драгъэкІуэкІ граждан-хэкупсэ гъэсэныгъэм, ар зэребгъэф ак уэ хъуну Іэмалхэри къыщыгъэлъэгъуат. Геккиевым зэрыжиlамкlэ, ди республикэм къыщызэгъэпэщащ щІалэгъуалэр хэкупсэу гъэсэным хуэлажьэ ІэнатІэ щхьэхуэхэр. Абы хуэгъэпса программэ хэхахэри шыІэщ. Район, къалэ, къуажэ администрацэхэм ящыщ дэтхэнэми щыІэщ щІалэгъуалэ Іуэхухэмкіэ къудамэ хэхахэр, Іэщіагъэлі щхьэхуэхэр. Абыхэм шызэфlах Іуэхугъуэ псори хуэунэт ащ ныбжьыщ эхэр хэкупсэ зэхэщІыкІ, жылагъуэ жыджэрагъ яхэлъу къэгъэхъуным, щалъхуа щІынальэр, Хэкур фіыуэ яльагьуу, хуей хъумэ, абы и къыщхьэщыжакІуэ нэсу къэувыфын хуэдэу гъэсэным.

- ЩІалэгъуалэмрэ школакіуэ ціыкіухэмрэ жыджэру хэтщ икІи гулъытэшхуэ хуащ тхыдэ, лъэпкъ фэеплъхэр хъумэным, ахэр зыхуей хуэзэу зехьэным. Къэбгъэлъагъуэмэ, 2014 -2015 гъэхэм къриубыдэу щІыпІэхэм зыхуей щыхуагъэзэжащ Хэку зауэшхуэм и фэеплъ зэмылІэужьыгъуэу 200-м щІигъу, зауэлІхэм я кхъащхьэу 100-м щІигъу. Ди гуапэ зэрыхъущи, Іуэхугъуэхэм хэтащ волонтёр 3615-рэ. КъыжыІапхъэщ волонтёр зэщІэхъееныгъэм ди республикэм фІыуэ зэрызыщиужьари. Абыхэм ящыщу нэхъыфіхэр ягъэпэжащ Щіалэгъуалэ ІуэхухэмкІэ федеральнэ агентствэм, «Урысейм и хэкупсэхэм я центр» Іуэхубгъэдэкі дамыгъэ лъапіэхэмкіэ, фіыщащ Геккиевым. - ЩІэблэр хэкупсэу, граждан жэуаплыныгъэ нэс зыхащТэу гъэсэным епхащ зы илъэси къэмынэў накъыгъэм едгъэкІуэкІ «ТекІуэныгъэ» зауэ-спорт джэгукіэр. Абы я зэфіэкіхэр къыщагъэлъагъуэ илъэс 15 - 17 зи ныбжь еджакІуэхэм. ТекІуэныгъэ Иныр илъэс 70 щрикъум ирихьэлІэу къызэдгъэпэща апхуэдэ зэхьэзэхуэм хэтащ сабии 135-рэ. ЩытекІуахэр

Къалэн нэхъыщхьэхэр

Іыхьэу Севастополь щекІуэкІам. Апхуэдэу курыт школхэм щекІуэкІащ ліыхъужьыгъэм, мамырыгъэм я дерсхэр, махуэшхуэм хуэгъэпса спорт зэхьэзэхуэхэр. А лэжьыгъэр къызэ-гъэпэщыным икlи къызыхуэтыншэу егъэкіуэкіыным егъэджакіуэхэм ящіыгъуу йолэжь школхэм щыіэ ныбжышІэ зэгухьэныгъэхэр. Къэбгъэлъагъуэмэ, республикэм и курыт школхэм мы зэманым щолажьэ еджакІуэхэм я самоуправленэу 277-рэ, нэгъуэщІ сабий зэгухьэныгъэу 212-рэ. Псори зэхэту къапщтэмэ, абыхэм жыджэру хэтщ ныбжыыщІэ мин 78-м шІигъу.

Апхуэдэу школхэм щолажьэ хэкурыдж музейуэ 86-рэ, зауэ щІыхьым и пліанэпэу 54-рэ. Абыхэм щызэхуэ- (унафэщіыр Бэрбэч Джэрихъанщ). хьэсащ ди щіынальэм и тхыдэм ехьэлІа хьэпшып куэд.

ЩІалэгъуалэ зэгухьэныгъэхэм ящыщу щапхъэу бгъэлъагъуэ хъунущ «Къэзакъ лагерхэр», «Фэеплъ-Эльбрус», «Езанэ къэхутэныгъэ отряд», нэ-

гъуэщІхэри. Геккиевым зэрыжи амк іэ, министерствэр набдзэгубдзаплъэу кІэлъоплъ зи дзэ къулыкъущІэгъуэ нэса щІалэхэм я узыншагъэр къызэрапщытэ щІыкІэм. Мы илъэсыр къызэрыщІидзэрэ медицинэ кІэлъыплъыныгъэхэм кlуэцlрыкlащ апхуэдэ ныбжышІэ 4093-рэ. ШІалэхэр дзэм кІуэным щыхуагъэхьэзыр КъБР-м и Правительствэм и унафэкІэ къызэрагъэпэща, Хэкупсэ гъэсэныгъэмкіэ зэдгъэпщащ КъБР-м КВН-мкіэ и республикэ центрым, ЩІалэгъуалэ командэ щхьэхүи, - къыхигъэщащ Воцентрым, жылагъуэ щІалэгъуалэ зэгүхьэныгъэхэм.

Республикэм щекІуэкІ гражданхэкупсэ гъэсэныгъэр шІыпІэ хъыбарегъащІэ ІэнатІэхэм къызэрыщыгъэлъэгъуа щІыкІэхэми къытеувыІащ доклад зыщІар. Абы къыхигъэщащ щІалэгъуалэм я гъащ Іэр, ахэр зыгъэп Іейтей Іуэхугъуэхэр республикэ газетхэми. радиоми, телевиденэми гулъытэншэ гъуалэр наркотикхэм демыгъэхьэзэрамышІыр. Апхуэдэш а Іуэхум ехьэщіапіэм, щіынальэ унафэщіхэм къа- ліа тхыгъэхэр къызытехуэ напэкіуэці щхьэхуэхэр, руорикэ хэхахэр, нэтын щіэ, щіыхь тхылъхэмкіэ, - къыхигъэ- щхьэхуэхэр. А псори щіэгъэкъуэ- Абыхэм ятещіыхьауэ щіыналъэм щонышхуэ мэхъу ди щІыналъэм къитаджэ щіэблэр хэкупсэу, шыіэныгъэрэ цхьэхуэхэр, еджэныгъэ хэхахэр. АпзэпІэзэрытыныгъэрэ яІэу гъэсэным-

> Геккиевым ищІа докладым къыпащэу, абы зрагъзубгъуу коллегием гъэр - ар фІыгъуэшхуэщ», нэгъуэщІ-къыщыпсэлъащ РОСТО ДОСААФ-м хэри. Министерствэм и ІэщІагъэлІхэр КъБР-м щи із къудамэм и унафэщім шіэх-щіэхыурэ хэтщ щіалэгъуалэ пои къуэдзэ МацІыхъу Хъусен, Шэрэдж районым хыхьэ Аушыджэр къуажэм дэт курыт школым физкультурэмрэ спортымкіэ и егъэджакіуэ Къардэн Альберт сымэ. Ахэр тепсэлъыхьащ зи лыкіуэ Іэнатіэхэм щекіуэкі хэкупсэ гъэсэныгъэм, ар зэребгъэф ак уэ щыпсэлъащ КъБР-м Граждан жылахъуну Іэмалхэри къагъэлъэгъуащ. Къапщтэмэ, МацІыхъум къелъытэ курыт школхэм военрук ІэнатІэр, абы епха лэжьыгъэ псори и гъусэу, къыщызэгъэпэщыжыпхъэу. Къардэным сымэ. Абыхэм зэрыжаlамкlэ, щlазэрыжиlамкlэ, ар щылажьэ еджапlэм лэгъуалэм я жыджэрагъыр, ар хэкупсэ гъэсэныгъэмкІэ Іуэхугъуэш- жылагъуэ Іуэхум хэшэныр адэкІи хуэхэр щызэфіах, щапхъэу куэдым егъэфіэкіуэн хуейщ, а зэщіэхъееяхуэбгъэлъагъуэ хъуну. Школым и ныгъэм ныбжьыщ э нэхъыбэ хэшап-«Хэкупсэ» ныбжьыщІэ клубым хэтхэм хъэщ. ирагъэкІуэкІ унэтІыныгъэм епха зэпеуэхэр, классщІыб лэжьыгъэ купщіафіэхэр.

> Щіалэгъуалэм ядегъэкіуэкіыпхъэ къэрал политикэм теухуауэ щытащ нэгъуэщІхэри. Зытепсэлъыхьа Іуэху-Водопьянов Александр коллегием гъэхэм ятеухуа унафэ щхьэхуэхэр щищІа доклад купщІафІэри. КъБР-м къыщащтащ зэхуэсым. Егъэджэныгъэмкіэ, щіэныгъэмрэ щІалэгъуалэм я ІуэхухэмкІэ и минис-

> дгъэкІуащ зэпеуэм и къэралпсо терствэм щІалэгъуалэ ІуэхухэмкІэ и ІзнатІзм и унафэщІыр къытеувыІащ ныбжьыщІэхэм ядэлэжьэнымкІэ «Урысей Федерацэм и щІалэгъуалэ политикэр» программэм ипкъ иткlэ, КъБР-ми хабзэ хэхахэр зэрыщылажьэр. Апхуэдэхэщ «КъБР-м и щІалэгъуалэр», «КъБР-м хабзэхэр къыщызэпемыгъэудынымрэ жылагъуэ зэпІэзэрытыныгъэр щыхъумэнымрэ теухуауэ», «Терроризмэмрэ экстремизмэмрэ я профилактикэр», «Коррупцэм пэщІэтыным теухуауэ» программэхэр. Абыхэм къызэщ аубыдэ щіалэгъуалэм ядегъэкіуэкіыпхъэ гъэсэныгъэм и унэтІыныгъэ куэд. А лэжьыгъэхэр къызыхуэтыншэу зэфІэхынымкіэ сэбэпышхуэ мэхъу КъБР-м и Щіалэгъуалэ правительствэщіэр

- Республикэм и щІалэгъуалэр жыджэру хэтщ КИФЩІ-м, къэрал псом щекІуэкІ зэхыхьэ инхэм. Апхуэдэу ди щІалэхэмрэ хъыджэбз-хэмрэ я зэфІэкІ лъагэхэр щагъэлъэгъуащ «Къунакъ», «Мэшыкъуэ», «Тавридэ», «Гупсысэ пэрытым и хэщlапlэ (Клязьмэ къ.)» зэхыхьэшхуэхэм, «Урысейпсо студент гъатхэ» студент творчествэмкіэ дунейпсо фестивалым. ЩІалэгъуалэм я творческэ жыджэрагъыр нэхъри къэІэтыным хуэгъэпсащ КВН-м и унэ Налшык къызэрыщызэ-Іутхар. Абы лэжьэн зэрыщ Іидзэ лъандэрэ едгъэкіуэкіаш КВН-мкіэ республикэпсо, гъэмахуэ кубокхэр. Абыхэм хэтащ ныбжьыщІэ минхэр. Къыдопьяновым. - Хъарзынэу мэлажьэ Къэбэрдей-Балъкъэр щІалэгъуалэ центрыр. Мы гъэм и закъуэ къри-убыдэу абы щедгъэкіуэкіащ ціыху мин куэд къызэщІэзыубыдэ ныбжьыщІэ зэхыхьэхэр. Абы и къудамэхэр къыщызэдгъэпэщащ республикэм и райони 5-м.

Водопьяновыр къытеувы ащ щалэхыным, терроризмэмрэ экстремизмэмрэ щыхъумэным епхауэ зи пашэ іэнатіэм иригъэкіуэкі лэжьыгъэхэм кіуэкі зэхыхьэ купшіафіэхэр, акцэ хуэдэхэщ «Наркотикхэм - хьэуэ!», «КъэкІуэну зимыІэ», «Хуитыныгъэ хьэмэрэ гъэрыпІэ: къыхэх», «УзыншалитикэмкІэ урысейпсо конференцхэм, зэхуэсышхуэхэм. Иджыблагъэ апхуэдэ зэlущіэ щхьэпэ щекіуэкіащ Саратов къалэм. Республикэм щекіуэкі щіалэгъуалэ

политикэм теухуауэ коллегием къыгъуэ институтхэм ядэлэжьэнымрэ лъэпкъ ІуэхухэмкІэ и управленэм и унафэщі Кіурашын Анзор, КъБКъУ-м и студсоветым и пашэ Лу Азэмэт

Коллегием и лэжьыгъэм жыджэру хэтащ Сэхъурокъуэ Хьэутий, Азычэ Светланэ, егъэджакІуэхэм я профсоюзым и пашэ Карныш Сергей сымэ,

ЖЫЛАСЭ Маритэ

Жэщ-махуэ ямыІэу икІи 🕯 дэнэ щІыпІи лъэІэсу

Хабзэхъумэхэр, абыхэм ягъэзащІэ лэжьыгъэм и мыхьэнэр дигу къыщыкіыжыр зэхэгъэкіыпіэ Іуэхухэм дыщыхэхуэхэм я дежщ. Итіани догупсыс апхуэдэ зэхэгъэкіыпіэхэм куэдрэ дазэрыхэмыхуэри абыхэм зэрафіыщіэм. Къыдгуроіуэ ахэр ди піейтеиншэ гъащіэр къызэзыгъэпэщ къарууэ зэрыщытыр.

1 917 гъэм Октябрь революцэр зэрытекІуэу щэкІуэгъуэм и 10-м «революцэ жылагъуэ хабзэр хъумэн папщІэ» РСФСР-м Къэрал кІуэцІ ІуэхухэмкІэ и ЦІыхубэ комиссариатым и унафэкІэ рабочэ милицэ къызэрагъэпэщащ. Япэщіыкіэ ахэр щіыпіэ Советхэм я унафэм щіэтащ, иужькіз Къэрал кіуэці Іуэхухэмкіз наркоматым, 1946 гъэм Къэрал кіуэці Іуэхухэмкіэ министерствэм хагъэхьащ. Піалъэ кіыхькіэ щэкіуэгъуэм и 10-р Милицэм и махуэу щытащ. 2011 гъэм гъатхэпэм и 1-м «Полицэм и ІуэхукІэ» законыщіэм къару игъуэтати, а цІэр къемызэгъыж хъуащ икІи УФ-м и Президентым а гъэм жэпуэгъуэм и 13-м къыдигъэкІа Указ №1348-м иужькІэ гуфІэгъуэм иджы хуэдэу

ФІы куэд яхужыпІэ хъунущ хабзэхъумэхэм икІи ахэр зэи егъэлеиныгъэу щытынукъым. Абыхэм ди къэралым и лъэхъэнэ псоми мыкІуэдыжын лъэужь къыханащ, ліыхъужьыгъэ нэскіэ гъэнщіауэ. Мыри къыхэдгъэщын хуейщ: революцэм и ужькіэ гуащіэрыпсэухэм я гугъащ Граждан зауэр иухрэ псэукіэщіэ зэтраухуэмэ, щіэпхъаджагъэ псори кlуэдыжыну икlи милицэм къэралыр хуэмеижыну. Арщхьэкіэ дэ дощіэ а псори гугъэпціу къызэрыщіэкіар. Абы и закъуэкъым: щІэпхъаджагъэ зэралэжь ІэмалыщІэ куэд къагупсысырт. Апхуэдэ хьилагъэхэр сэтей къащіын, бзаджащіэхэр яубыдын папщіэ хабзэхъумэхэм Іэзагъышхуэрэ лІыгъэрэ яхэлъын хуейт.

ИкІи зэманым къигъэлъэгъуащ абыхэм апхуэдэ зэфіэкі зэраб-

Хэку зауэшхуэм и зэманым къэрал кіуэці Іуэхухэмкіэ органхэм я лэжьакІуэхэм фронтми езы къэрал кІуэцІми лэжьыгъэшхуэ щагъэзэщіащ. Абы дэ дыщыгъуазэщ хабзэхъумэхэм ирагъэкіуэкіа Іуэхухэм ятеухуауэ ягъэува фильм хьэлэмэтхэмкіэ, тхылъхэмкіэ.

Ди зэманри тыншкъым хабзэхъумэхэм я дежкІэ. Абыхэм зэпымыууэ яхъумэн хуей мэхъу къэралымрэ жылагъуэмрэ я шынагъуэншагъэр, ди ціыхухэм я піейтеиншэ гъащіэр, мамыр лэжьыгъэр.

Урысейм къэрал кlуэцl lyэхухэмкlэ и органхэм хэту ди республикэм и хабзэхъумэхэми я къалэныр хьэлэлу ягъэзащ э. Куэдрэ къэхъуащ абыхэм я ІэнатІэм пэрыту я псэр щата. Дэ хабээхъумэ хэкІуэдахэр сыт

щыгъуи дигу къыдогъэкІыж, абыхэм я фэеплъыр догъэлъапІэ. Илъэс куэд лъандэрэ хабзэу къызэрекІуэкІщи, хабзэхъумэхэм я гуфіэгъуэ махуэм и щіыхькіэ концертышхуэ ят, къыхэжаныкіа лэжьакІуэхэм я мызакъуэу ОВД-м хэтахэми йохъуэхъу, узыншагъэ, насып яІэну, я къалэн гугъухэм ехъулІэну зэрагуапэр жаІэ.

ШАЛ Мухьэмэд.

Къэрал кіуэці іуэхухэмкіэ органхэм я лэжьакіуэм и махуэм ирихьэлізу, ізнатіэм и пщіэр къэіэтыным теухуауэ Урысей МВД-м сабийхэм папщіэ къызэригъэпэщащ «Си адэ-анэр полицэм щолажьэ» сурэт зэпеуэ.

ІэдакъэщІэкІ 30-м щІигъум щыхэплъащ. Министерствэм щыІэ Жылагъуэ советым и унафэщІ Балъкъыз Валерэ, КъБР-м и Хабзэхъумэ ІэнатІэхэмрэ къэрал кіуэціыдзэхэмрэ я ветеранхэм я советым и тхьэмадэ Думай Борис,

КъБР-м щыІэ МВД-м ныбжьыщІэхэм я

КъБР-м щыІэ МВД-м и лэжьакіуэхэр, Урысейм и СурэтыщІхэм я зэгухьэныгъэм хэт Новиковэ Еленэ сымэ зыхэта жюрим и дежкІэ тынштэкъым нэхъыфІыр къыхэхыныр, ауэ зэдэарэзыуэ япэ увыпіэр лъагъэсащ Прохладнэ къалэм дэт курыт еджапІэ №3-м и 5-нэ классым щІэс Киселёв Вениамин. Шэджэм къалэм и курыт еджапІэ №2-м щеджэ Кіуэкіуэ Астемыр етіуанэ хъуащ. хьынущ. Нарткъалэ дэт лицей №1-м и 4-нэ "г классым щІэс Хаханаевэ Виолеттэ еща-

нэ увыпІэр къихьащ.

«Си адэ-анэр полицэм щолажьэ»

Налшык къалэ дэт школ-интернат №3-м и ебланэ классым щеджэ Къалмыкъ Марие пластилиным къыхищІыкІа лэжьыгъэм гулъытэ хэха хуащащ.

Советым къыбгъэдэкІ саугъэт щхьэхуэхэр иратащ школакІуэхэу Алборэ Ажанэ (Нарткъалэ, СОШ №2), Щоджэн Камилэ (Щоджэн Хъ.М. и цІэр зезыхьэ курыт еджапІэ №2, Шэджэм къ.), Хапаев Ахъмэт (Іуащхьэмахуэ район, СОШ №3), Гулиевэ Алинэ (Шэджэм къалэ, СОШ №2).

Зэхьэзэхуэм япэ увыпlищыр зыщыхуагъэфэща сурэтхэр Мэзкуу къалэм щекіуэкіыну Урысейпсо зэпеуэм ягъэ-

> Къэрал кіуэці іуэхухэмкіэ министерствэу КъБР-м щыіэм и пресс-ІуэхущІапІэ.

Уэрам нэхъ зэlузэпэщхэм ящыщ хъунущ

зезыхьэ уэрамыр къэгъэщіэрэщіэжыным, зэіузэпэщ щіыным хуэгъэзауэ. Абы хиубыдэу гъуэгухэр, лъэс зекІуапІэхэр зыхуей хуагъэзэнущ, псэупіэ унэхэм я щіыбхэр зэрахьэ-

АПХУЭДЭУ щхъуантІагъэхэри нэхъыбэ хъунущ, гъужыным нэса жыгыжьхэр ирахынурэ жыгыщ эхэр мы Іуэхум трагъэк Іуэдэн папщ эбюдхасэнуш, къэкІыгъэ псори яухъуэнщІынущ.

А уэрамым щыІэ хадэ цІыкІури къагъэщіэрэщіэж. Абы тетіысхьэпіэ екіухэр щагъэувынущ, иджырей уэзды-

Налшык къалэм лэжьыгъэшхуэ гъэхэр щыф адзэнущ, псыутх ек у ща-<u>щрагъэжьащ Кадыровым и ціэр</u> щіынущ. Зэрыщыту а щіыпіэр мывэкіэ къращіыкіынущ.

Уэрамыр зэгъэпэщыжыным текlуэдэну ахъшэр къаутІыпщынущ Налшык къалэм и щІыналъэ администрацэм псэупіэ-коммунальнэ хозяйствэмрэ къалэр зэlузэпэщ щІынымкІэ и управленэм, администрацэм паркхэр зезыхьэ и ІуэхущІапІэм, щхъуантІагъэхэр щагъэкІ хозяйствэм. Апхуэдэу жетым щымыщ ахъши къызэщІагъэуІуэнущ.

Налшык къалэ округым и щІыналъэ администрацэм и пресс-ІуэхущІапІэ.

ХьэрычэтыщІэхэм гу зылъатапхъэ

ЩэкІуэгъуэм и 12-м КъБР-м Инновацэхэмкіэ и социальнэ Іэнатіэм и центрым гуфіэгъуэ дауэдапщэ щекіуэкіынущ социальнэ хьэрычэтыщіэхэм я школыр къэзыухахэм тхылъхэр зэрыратыжым теухуауэ. Школым къыщІэкІахэм тхылъхэр КъБР-м Экономикэ зыужьыныгъэмкіэ и министерствэм и унафэщіхэм щратыжынущ «Къэбэрдей-Балъкъэр бизнес-инкубатор» къэрал кіэзонэ Іуэхущіапіэм и конференц залым.

Хэщіапіэр: Налшык къалэ, Циолковскэм и уэрам, 7. Зэlущlэм щыщlидзэнур сыхьэт 14-рэ дакъикъэ 30-рщ.

ГущІагъщІэлъхэр макъамэм къезыгъэІущэщ

композитор Мола Владимир и ныбжьыр илъас 75-ра ирокъу

УФ-ми КъБР-ми гъуазджэхэмкіэ щіыхь зиіэ я лэжьакіуэ, композитор, Къэбэрдей-Балъкъэрым и Къэрал саугъэтыр зыхуагъэфэща, Джэрмэншык къуажэм 1940 гъэм къыщалъхуа Молэ Владимир Лил и къуэм Саратов дэт къэрал консерваторэм щеджэу и къуэм Саратов дэт къзрал консерваторэм щеджэу итхауэ щытащ Акъсырэ Залымхъан и пьесэр зи лъабжьэ «Дахэнагъуэ» оперэр. Абы и япэ актыр еджапІэр къыщиух илъэсым (1965 гъэм) ягъэлъэгъуат. Щоджэнціыкіу Алий и поэмэр и лъабжьэу Шортэн Аскэрбий итха «Къамботрэ Лацэрэ» пьесэм къытращІыкіа оперэр зейри Молэращ. Абыхэм къакіэлъыкІуащ «Бгыхэм я хъыбар» балетыр (либреттэр Шортэн Аскэрбий ейщ), Антокольский Александр и пьесэмкІэ итха «Люсэ цІыкіу - аслъэным ипхъу» сабий оперэр, Шортэн Аскэрбий и пьесэр зи лъабжьэ «Лъыхъу къагъэпціахэр» опереттэр, симфоние поэмэ инхэр, уэрэд куэд. Апхуэдэүи Молэм уэрэдхэр зэрыт тхылъу пліы къыдигъэкіащ, музыкэ пьесэ куэд итхащ. Абы макъамэ ящіилъхьащ Кіыщокъуэ Алим, Гъубжокъуэ Лиуан, Къагъырмэс Борис сымэ, нэгъуэщІ лъэпкъ тхакіуэ куэдми я усэхэм.

Молэ Владимир Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал филармонием и унафэщІу щытащ, илъэс 18-кІэ КъБР-м щэнхабзэмкіэ и министрым и къуэдзэ къулыкъур ирихьэкІащ, Къэбэрдей-Балъкъэрым щэнхабзэмрэ гъуазджэхэмкіэ училищэм и тхьэмадэу лэжьащ. Дызэрыт мазэм композитор ціэрыіуэм и ныбжьыр илъэс 75-рэ ирикъуащ.

Пъэпкъым налкъут

Адыгэ лъэпкъыр зэрыгушхуэ, зэрыпагэ композитор щэджащэщ Молэ Владимир. Шэч хэмылъу, псэ <u>мызагъэу, цІыхухэм яхуэпэжу, пщІэшхуэ къэзылэжьу</u> <u>дунейм тета и адэ Молэ Лил и хьэл- щэным фІы куэд</u> къыхихащ Владимир. Макъамэр фІыуэ лъагъуныр, ар псэм къыбгъэдэкіыу къэгъэщіыныр и анэ Сэіихьэт, пшынауэ Іэзэу щытам, къыбгъэдихащ.

МОЛЭ Владимир и творчествэм щымыгъуазэ къэгъуэтыгъуейщ. Макъамэр куууэ къызыгурымы уэ ц ыхухэми абы и уэрэдхэр фіыуэ ялъагъу, я гуапэу зэпадзыжу жаіэ. Апхуэдэщ, псалъэм папщіэ, «Лэскэн хъыджэбз», «Бланэ щалъху мэкlуэж», «Мазэгъуэ жэщ» уэрэдхэр.

И лъэпкъ щэнхабзэр егъэфІэкІуэным, профессиональнэ макъамэм зегъэужьыным лэжьыгъэшхүэ тригъэкІуэдащ композиторым. Илъэс зыбжанэ ипэ дэ ар Нарткъалэ дэт курыт школ №3-м къедгъэблэгъат. Пэжыр жыпіэмэ, абы хущіыхьэгъуэ зэримыіэр тщіэрти, къэмыкІуэфынкІэ зэрыхъунум дыщыгъуазэт. АрщхьэкІэ сабийхэр абы ІущІэну хуабжьу пэплъэрт, и уэрэдхэри зэрыжаІэнум хуэдэу зыгъэхьэзырат. ДыкъигъэщІэхъуатэкъым Владимир, нэфІэгуфІэу, куэд щІауэ дыкъицІыхум хуэдэу къытхыхьат. Сабийхэм гуапэу зэрепсэлъам, и уэрэдхэр зэрызэхэтхам псоми дэрэжэгъуэ къыдитат. Псом хуэмыдэу сэ згъэщ агъуэрт Владимир лъэпкъ литературэм куууэ зэрыхищ ык ыр...

Ди лъэпкъ макъамэр оперэм нэзыгъэсыфар, дауи, ліыгъэшхуэрэ зэфіэкірэ зыбгъэдэлъ ціыхущ. Ди унагъуэр дрихьэл Іэри деплъат «Къамботрэ Лацэрэ» оперэм щыщ пычыгъуэ. Асыхьэтым сызэгупсысар зыт: урысей композиторхэм зыкІи къакІэрыхуркъым, уеблэмэ нэхъ лъэрызехьэщ Молэ Владимир. Ди жагъуэ зэрыхъунщи, ди щалэгъуалэм апхуэдэ макъамэ куухэр зыхащаркъым. Ахэр зэдаlуэр утригъэууэ къежьа уэрэд мыхьэнэншэхэрщ. Сыт aтlэ цlууэ ягъэщlэрэщlа, ауэ жыжьэ нэмыс уэрэдхэм налкъутналмэсыр шІыпеддзыхыр. Дыхуейт Молэ Владимир и оперэхэр телевизоркІэ къатыну. Абыхэм ди щІэблэр щыгъуазэ тщІыну щхьэпэт, гъэсэныгъэрэ купщІэрэ зыхэлъ защІэщи.

ШЫПШ Марие, Нарткъалэ дэт курыт школ №3-м и егъэджакІуэ.

молэ владимир: Хэбгъэзыхьмэ, сеньор министр Бергилис Клаудио нэхърэ сынэхъ къулейщ

... МОЛЭР нэфlэгуфlэу къыс-пежьащ. Нэгъуэщlуи си нэгу къы-щlэзгъэхьэртэкъым. Телефонкlэ хэм ар къызэрымыкІуэу зэрахуэгуапэр къыхигъэщурэ унэм сыщІишащ. Пианинэ е нэгъуэщІ макъамэ Іэмэпсымэ зэуэ сыІуплъэн хуейуэ къыщІысщыхъуар сщІэртэкъым, арщхьэкІэ слъэгъуар нэгъуэщІщ: «Мыхэр, къытхуэбгъэгъунщ, ауэ ди пхъурылъхум мыпхуэдэурэ и унафэм дыщІэтщ», - жиІэри Владимир и Іэр хуишиящ щыгъэ зэфІэблахэм ебгъэщхьыну мыІэрысэ гъэгъуахэм. Ахэри Владимир и гъуазджэм щыщт.

Композиторым и пэшым кІыхьу ущІытепсэлъыхьын щыІэу къыщІэкІынкъым, сыту жыпІэмэ, армырами гурыІуэгъуэщ - ар нотэхэрщ, тхылъхэрщ (езым къыдигъэкlахэри яхэту), зыlущla цlыхушхуэхэм, унагъуэм я гъусэу зытригъэха сурэтхэрщ зэрыгъэнщ ар, макъамэ къыщемыуэми, абы къыщІэ-Іукі хуэдэщ музыкэ лъагэр. Абыкіэ е́згъэ́леями сщІэркъым, ауэ апхуэдэу къысщыхъуащ Молэм сызэрыбгъэдэса сыхьэт бжы-

ЦІыху къэс гъащІэ зырыз яІэщи, ар зэрекІуэкІыр, хуей-хуэмейми, абы и гум иреубыдэ. Зыкъом дэкlа нэужьщ абы къикіуа гъуэгуанэм и мыхьэнэуэ щытар щызэригъэзэхуэжыр, щызригъэпщэжыр, къыщыгурыlуэжыр. Шэч хэлъкъым Молэ Владимир хиша лъагъуэр зэрыбгъуфІэм, зэрыкупщІафІэм. А псом ар нобэ, и ныбжьыр илъэс 75-рэ щыхъуам, хуоплъэкІыж икІи и нэгу щІэкІар пычыгъуэ-пычыгъуэурэ, Іыхьэ-Іыхьэурэ и гум - Сэ усэ, рассказ стхын щІэздзат зэ къызэтеувыГэж, хъунщ ар, укъы-

хъыщхьэу абы хэлърати, усэм макъамэ щІэслъхьэжырт. Абы и фІыгъэкІэ сэ къэсцІыхуат ди щэнхабзэр а зэманым зыужьыныгъэм и гъуэгум тезыша цІыхуфІхэр: КІуащ БетІал, Шортэн Аскэрбий, Щоджэнціыкіу Іэдэм сымэ. Япэ гъуэгуанэмкІэ сэбэп къысхуэхъуар Къашыргъэ ХьэпащІэт. Абы школым адыгэбзэмкІэ дыщригъаджэрти, дзыхь хуэсщІри си тхыгъэхэм къезгъэджат. ХьэпащІэ къызжиlащ Кlуащ Бетlал зыхуэзгъазэрэ си ІэдакъэщІэкІхэм хэзгъаплъэмэ нэхъ зэрыфІэкъабылыр. Арати, ди адэм (ар Япэ дунейпсо зауэм хэтат, генерал Корниловым и унафэм щІэт шуудзэми щыщащ, зэкъуэшищрэ зэшыпхъуиплірэ дапіырти, дэтхэнэми и нэ і экъыттетащ, адыгэм жи і эну тіэкіу емыкіуми, фіы дыдэу абы сыкъилъагъурт, цІыху щэджашэт) выгукІэ сешэ КІуащым и деж. «Мы щІалэр е усакіуэ, е тхакіуэ хъуну къыдоныкъуэкъури, зыгуэр къыжефіамэ арат», - дыкъызытекіухьар Бетіал хуиіуэтащ. «Сыт а жыпіэр? Абы нэхъыфі пщіэнкъым, сыту фІыт къызэрыпшар», жиІэри си тхыгъэхэр зэрыстха тетрадь ціыкіуитіыр зэпиплъыхьащ. Еджэн иуха нэужь, КІуащыр къэтэджри, си дамэм къытеујуэурэ: «НтІэ, Молэ и къуэ, Чеховым нэхърэ унэхъ Іэзэщ уэ», - жиІащ. Сэ абы и псалъэхэр гушыlэм зэрыхуэсхьар къыщилъагъум, абы дыщІигъужащ: «Пэжщ сэ жысіэр. Рассказ нэхъ кІэщІ дыдэхэр зытхыфу щытар Чеховырщ. Уэ абы нэхърэ нэхъ кіэщіыжу уотхэ. Ауэ ар иджыри къупщхьэщ, лы телъхьэ-

жын хуейщ». БетГал и псалъэхэм куууэ сагъэгупсысами, ар иджыри си гъащіэ гъуэгуанэ зэхэгъэкіыпіэтэкъым. Сэ шыпхъуиплІ сиІащ. Зэрыжа-Іэу, сызыпіари ахэрщ. Ди жагъуэ зэрыхъущи, си шыпхъухэм ящыщу зы закъуэщ иджыпсту дунейм те-

Ціыхур зыхущіэкъур къехъу- тыжыр. Зэшыпхъухэм я етіуанэм концертищ щитауэ (сэри са-ліз хабзэщ, ерыщу, гугъу зыдри-гъэхьу, къару ирихьэлізу абы еувалізмэ. *Молэ Владмир* сырт медицинэ щіэныгъэ зэзгъэ-сирт медицинэ щіэныгъэ зэзгъэ-гъуэту згъэхътужыну. Абы и жыіэр си дежкіз унафэти, медучилищэм къезатъ кършијатысть эну сыкіуат а махуам къезэгъ къыщіэкіынщ, адэ-анэм сыщіэтіысхьэну сыкіуат а махуэм. Я пъагъуны пъэр, унагъуэм и Си къуэш нэхъыжь Щыхьэрбий Ізфіагьыр, ныбжьэгьухэмрэ лэ-жьэгьухэмрэ я пэжагьыр нэсу зыхищіащи. Апхуэдэу зельытэж абы «Кутузов» кхъухьым къулыкъу щи-щіэрти, матросхэм ящыгъ пліэм хуэдэ къысхуихьауэ сиіэт, ар сщы-гът, мандолинэ къызитари си пщэм фіэдзауэ, зэрыжаізу, «щіа-лэ зыкъизыхт». Е сэ апхуэдэу къысщыхъужрэт?! Япэ экзаменыр къызживауэ щытми, иджыри зэканеныр къытригъэзэжмэ зэрыфворфыр хадэм зыщыдгъэпсэхурт. Иджы хуэдэтэкъым ар. Абы цвихур куэхуэдэтэкъым ар. Абы ціыхур куэ-ду итт, уеблэмэ нэху къыщекіи къэхъуу. Атіэ, Шащіэхэ ящыщу къысфіощіыж, зы хъыджэбз ди гъусэти, «Володя, уэ музыкэм удехьэх, мыр уфіэгъэщіэгъуэн- къэ?» - жиіэри хъыбарегъащіэ тхылъымпіэр сигъэлъэгъуащ. Абы итт Налшык Музыкэ училищэ къызэрыщызэіуахыр, щіалэгъуалэр абы зэрырагъэблагъэр. Гупсысапіи зэзмытыжу зисчащ, еджапіэ жыхуаіэм и іуэхур зытетыр зэзгъэщіэну. Икіэм-икіэжым, іуэрыіуатэдж, композитор, пианист ціэрыіуэ Шейблер Трувор, Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал финист ціэрыіуэ шеиолер трувор, Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал филармонием и унафэщіу щыта, тхакіуэ ціэрыіуэ Хьэхъупащіэ Хьэжбэчыр, композитор Къардэн Хьэсэн сымэ я пащхьэм сыктаху-Хьэсэн сымэ я пащхьэм сыкъихутащ. «Сыт хуэдэ унэтіыныгъэм ухуеджэну ухуей? Сыт пхуэщіэрэ?» - къызэупщіащ ахэр псом япэу. Сэри зызмыіэжьэу: «Мес мо пшынэ фіыціэшхуэм сеуэфу зезгьэсэну сыхуейщ», - жысіэри, си іэпэр хуэсшиящ гъунэгъуу щыт фортепианэм. Нэхъ ипэкіэ зэи апхуэдэ дыдэу гъунэгъуу слъэгъуатэкъым фортепианэр, сымыщіэххэр абы зэреджэрт. Къэпщытакіуэхэр пыгуфіыкіащ си жэуапыр зэрызэхахыу. Арщхьэкіэ сэ ар къызыфіэзмыгъэіуэхуу си манар къызыфізэмыгъэіуэхуу си ман-долинэм сеуэурэ уэрэд жысіэн щізэдзащ, абы щыгъуэми къэфэ-кіэ гуэрхэри згъэлъагъуэу. Къыс-щыхъурт сэр фізкіа нэгъуэщым

> шыгъуэм мыбы хуэдэ ціыкіухэм уэрамым къышакІухь» - Абы щыгъуэ щыІа щэнхабзэр

апхуэдэу хуэмыщІэу. ХьэхъупащІэ

Хьэжбэчыр укіытэри сыкъигъэу-выіэжащ: «Умуслъымэнмэ, Молэ,

Шейблер абы щыгъуэм къыпи-щащ: «Флъагъуркъэ, щыlэщ зэ-фlэкl зиlэ ныбжьыщlэхэр. Дэ

къуажэхэм дыщолъыхъуэ, абы

лоштэ укъылошт

инт...
- Зэрыжысlауэ, школым иджыри сыщlэсу щэнхабзэмрэ гъуазджэмрэ сыдахьэхат. Фlыуэ слъагъурт Щоджэнціыкіу Алий и ціэр зезыхьэ ди Къэбэрдей къэрал драмэ театрым игъэлъагъуэхэр: «Дахэнагъуэ», «Къамботрэ Лацэрэ», «Къанщобийрэ Гуащэгъагърэ» жыпіэми, адрейхэрами. Щэнхабзэ и лъэныкъуэкІэ абдежщ псоми къыщыщІидзэр. Училищэм сыщІэсу япэ дыдэу стхар «Налшык папщІэ» (псалъэхэр Щоджэн Хьэбас ейщ), «СыпхуэзэхукІэ щэхуу укъызоплъ» (Балъкъэр Фоусэт), итІанэ «Лэскэн хъыджэ» уэрэдхэрщ. «Налшык папщіэ» уэрэдыр сіыгъыу (1957 гъэм) Къэбэрдей-Балъкъэрым Уэрэдымрэ къафэмкІэ и ансамблым сыкІуат. Абы шыгъуэм гупым я пшынауэ Іэзэхэр Къашыргъэ КІурацэрэ ТІэш Ла-кІушкэрэт. КІурацэ, нобэ хуэдэу сощ!эж, занщ!эу къысщыгуф!ы-к!ат: «Нэгъуэщ! мыхъуми, адыгэ щіалэ ціыкіум итхауэ макъамэ деуэнщ», - жиІэри. Абыи шхьэусыгъуэ иІэт, дауи. Урыс, журт лъэпкъхэм шышхэм ятхахэм ахэр еуэн хуей хъурти арат.

Егъэлеяуэ щэнхабзэ къулей зыхэлъыр ди адыгэ уэрэдыжьхэрат. Псалъэм папщіэ, Ало Лутіэ и «Купсэ» уэрэдыр сыт и уасэт?! Ахэр гукіэ тщіэрт. Щэнхабээм и Іуэхукіэ абы щыгъуэм Шейблер Трувор, Къардэн Хьэсэн, Балэ Мухьэдин, Бланауэ Быцэ, Шэрий Иринэ, Къуэдзокъуэ Владимир, нэгъуэщІхэми ящІам уасэ иІэтэ-

1982 гъэм Бразилием и Салвадор къалэм «Кабардинка»-м

адыгэхэм ди шыІэкІэ-псэукІэр, нэгъуэщіхэр щізупщіэрт адыгэ защіэ фіэкіа зыхэмыт ансамблыр абы нэс дауэ ягъэкІуами. «Трибуна да Байя» газетым и зы корреспондент къызэупщІащ: «Сеньор министр, сыт хуэдэ къулеягъ ущиІэ уи лъахэм? Уэ икІи укомпозитор ціэрыіуэщ», - жиіэри. Сэ занщіэу жысіащ ди республикэм щэнхабзэмкІэ и министрым и къуэдзэ нэхъ къулей дыдэу сызэрыщытыр. «Хэбгъэзыхьмэ, щэнхабзэмкІэ фи министр Бергилис Клаудио нэхърэ сынэхъ къулейщ, хъыджэбзиплІ сиІэщи. НэхъыщІэ дыдэ Линэ цІыкІу дыкъежьэн ипэ къытхэхъуа къудейщ», - жысlат. Бергилис пыгуф ыкlри жэуап къызитыжат: «Пэжу, унэхъ къ́улейщ, сэ пхъуищ сиІэу аращ икІи абыхэм иджыпсту саугъэт къуатынущ», - жиlэри, фэеплъ тыгъэхэр къысхуащ ат. Ар

сэ гуапэ сщыхъуат. Си гукъэкІыжхэм напэкІуэцІыфІу хэтщ «Кабардинка» ансамблым и гъусэу сыздэщы а щыпіэхэр. Псом хуэмыдэу Бахрэ Бетховенрэ я лъахэр зэрыслъэгъуар, Лейпциг деж щалэ цыкухэм я хор цІэрыІуэм Бах и лэжьыгъэ нэхъ инхэр игъэзащІзу зэрызэхэсхар си композитор лэжьыгъэм сэбэп хуэхъуащ. «Кабардинка» къэфакіуэ гуп ціэрыіуэм лъэкіар Іуэхугъуэ щхьэхуэщ. «Нэмрэ тхьэкlумэмрэ псэм и гъуджэщ», - жаlaщ зэгуэрым. Си дэтхэнэ гъуэгуанэми сэ зыщысІэтащ, зыщызужьащ.

Ефэнды Джылахъстэнрэ уэрэ куэдрэ фызэдэлэжьащ. А зэманхэр сыт хуэдэт? Къэбэрдей-Балъкъэрым щэн-

хабзэмкіэ и министру илъэс куэдкіэ щыта Ефэнды Джылахъстэн дэ сыт щыгъуи ди щІэгъэкъуэну, уеблэмэ ди ущиякіуэу къекіуэкіащ. Ди Іуэху зэхуэхъуми-зэхуэмыхъуми хэплъэну абы зэман къыхуигъуэтырт, емызэшыжу ди дерсхэм, концертхэм, спектаклхэм, нэгъуэщІ щэнхабзэ Іуэхугъуэхэм къакІуэрт, къыдэплъырт, ди лэжьыкъыддиІыгъырт Пётр жиlащ: «Музыкэр къызэрыбгъэщІын хуейр ипэкІэ уплъауэщ, нэгъуэщІу жыпІэмэ, цІыхубэм ар илъэс куэдкіэ ягу къинэжын хуэдэущ». Абы ещхьу дигъэлажьэрт Ефэнды Джылахъстэни. Абы дзыхь къысхуищІурэ махуэшхуэхэр, зэlущlэхэр зэрекlуэкlынур сигъэгъэхьэзырырт, ди литерарэмрэ щэнхабзэмрэ я лэжьауэхэм я зэфіэкіыр гъунэгъу щіыналъэхэм щыщагъэлъэгъуэну зэсигъакІуэрт. цІэрыІуэхэм, шэнхабзэм и лэжьакІуэхэм, композиторхэм зэпымыууэ уащыхэткіэ, сэри си лэжьыгъэ кьэліауэ нэхъыбэжым зеспщытыфырт. Апхуэдэурэ 1966 гъэм СССР-м и Композиторхэм я зэгухьэныгъэм сыхагъэхьат. Абы щыгъуэм РСФСР-м и Композиторхэм я союзым и секретариатым и зэгущгэм Кавказ Ишхъэрэм и композиторхэм я лэжьыгъэхэр хагъэхьат. Программэм хэтт си «Дахэнагъуэ» оперэри. Абы гулъытэ хъарзынэ къыхуащ ат Урысейми Кавказ Ищхъэрэми щыщ

композитор цІэрыІуэхэм. 1967 гъэм си жылагъуэ гъащІэм зэхъуэкІыныгъэхэр къыщыхъуащ, Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал филармонием и художественнэ унафэщІ сащІри. Гъуазджэм къыщысхуащіа дзыхьыр си дежкіэ нобэ- хэми лъапІэщ, гуапэу сигу къызогъэкІыж. «Володя, - зыкъысхуигъэзащ абы щыгъуэм Джылахъстэн. - Уэ щІэныгъэфІ уиІэщ, икІэм-икІэжым, укомпозиторщ. Уи зэфІэкІыу хъўар иджы епхьэлІэн хуейщ оркестрым и программэщІэми филармонием нэгъуэщІ и гупхэм я лэжьыгъэми. Куэдкіэ дыпщогугъ. Псом хуэмыдэу сыхуейт симфоние оркестрым хэтхэм я бжыгъэр блыщІым нэблагъэ тщІыну. Ар, сощІэ, къалэн тыншкъым. Ауэ ди оркестрыр Іэмал имыІэу Кавказ Ищхъэрэм, уеблэмэ Урысей Ипщэ псом щынэ-

гуэр квыпкыхвэрт. Сэ сфтэг вэщтэг гуэну а лэжьыгъэр згъэзэщТэну иужь сихьащ. ГъуазджэхэмкТэ ТуэхущТапТэхэм я Туэху нэхъыщ-хьэхэм, я репертуархэм, программэщІэхэм, пьесэхэм, уэрэдхэм, оркестрым игъэзащІэ макъамэхэм - псоми кІэлъыплъын хунэсырт Джылахъстэн. Художественнэ, музыкэ, драматургие лэжьыгъэщіэхэр къэрал заказкіэ къэузарыхъуным нагъуаци республикэ, область елэжьу щыта-

къым а зэманым Къэбэрдей-

Балъкъэрым хуэдэу. Ар и фІыгъэт

Ефэнды Джылахъстэн зэгъэкІуауэ лэжьыгъэр зэрызэтриублэм. Гугъэшхуэхэр къызипхыу, 1970 гъэм Тбилиси къэрал консерваторэм и аспирантурэм сыщеджэну сызыгъэкІуари аращ, Ефэндырщ. Си насып кърихьэкІри, си щІэныгъэм щыхэзгъэхъуэну Іэмал сиlащ СССР-м и цІыхубэ артист, Социа-лист Лэжьыгъэм и ЛІыхъужь, куржы, дунейпсо классикэм фІыуэ хэзыщТыкТыу щыта Баланчивадзе Андрей и деж. Шортэн Аскэрбий и тхыгъэм къытестхыкla «Бгырысхэм я хъыбар» балетым ар си vнафэшIv елэжьын шІэздзауэ щытащ. А еджапІэ дыдэм «Лъыхъу къэгъэпцІахэр» опереттэр щыст-

Блэкіам зыщыхуэзгъэзэжкіэ, Ефэнды Джылахъстэн фІыщІэ куэд хуэсшІыну къыстохуэ. Иджыпсту согупсысыжри, къызгуроlуэж 1976 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым щэнхабзэмкІэ и министрым и япэ къуэдзэ сыхъуным езыр зэрыхэліыфіыхьар. Министерствэм сызэрыщылэжьам щхьэхуэу нэху щыху утепсэлъыхыфынуш, ауэ къыхэзгъэщынурат: а зэманым гъуазджэмрэ щэнхабзэмрэ гулъытэшхуэ хуэтщІырт. Музыкэ школ къудейуэ 39-рэ республикэ псом къыщызэІутхауэ щытащ. Джылахъстэн и Іуэху зехьэкІэкІэ, гурэ псэкІэ лэжьыгъэм етауэ зэры-щытымкІэ псоми къахэщырт. Шхьэх иІэтэкъым, зыгуэр зэфІэгъэкІын хуеймэ, ар зи къалэнхэр зэхуишэсырти, щІэн хуейм зырызыххэу къытеувы эурэ яхузэпкърихырт, итјано в ложьыгъом жыджэру еувэлІэну пщэрылъ ящищІыжырт.

Зэи къэхъуакъым республикэм зы гуфІэгъўэ гуэр щаІэту сэ а Іуэхум теухуауэ уэрэд сымытхыу Абыи сыхуэзыгъэсар Джылахъ

1970 гъэхэм.

хъыфІ дыдэ хъун хуейщ. Егупсыс. ДыбдэІэпыкъунщ». Ефэндым уиущия нэужь, пхузэфІэмыкІын щымыІэу къыпщыхъуу гурыщІэ гуэр къыпхыхьэрт. Сэ сфІэгъэщІэхъыщхьэм щылажьэу, ар ягъэкІуат Азие Курыт псом и республикэхэм я прессэр иунэтІыну. А Іуэхум хэт псори Джылахъстэн ицІыхурт, и лэжьыгъэр фІыуэ къехъулІэрт. Мэлбахъуэ Тимборэ игъэлъапіэрт апхуэдэ ціыхухэр икІи партым и къалэ комитетым и япэ секретару къишэжауэ щытащ, Москва къришыжри. Зэпымыууэ и нэІэ къыстетащ Джылахъстэн, си мызакъуэу, псоми я лэжьыгъэр ефІэкІуа зэрыхъуным хущІэкъурт Сыт и лъэныкъуэкІи сыхуэарэзыщ

> Владимир, шэч къытесхьэркъым ноби гъэщІэгъуэну узэлэжь гуэр узэриіэм...

СыкъэпщІащ *(мэдыхьэшх)* ТхакІуэ Къэжэр Хьэмид и редактотхылъ згъэхьэзыращ. Абы ихуащ нобэр къыздэсым сызэлэжьахэри (радиом сыщыІутам Іуэху къыщесхьэкІахэри хиубыдэу), сэ стеухуауэ зэман зэмылІэужьы гъуэхэм си ныбжьэгъухэм, лэжьэгъухэм схуатхахэри.

Нэхъапэм стха уэрэдхэм щегъэжьауэ «Къамботрэ Лацэрэ», «Дахэнагъуэ», «Люсэ цІыкІу - аслъэным ипхъу» (Антокольский Александр ейуэ) оперэхэр, ораториехэр - сэ зы лэжьыгъи сиІэкъым адыгэ ІуэрыІуатэр и лъабжьэу къэзмыштауэ. Макъамэ ІуэрыІуатэм къыщыщІэдзауэ япэ лъэпкъ оперэм деж щыщҐэкІыжу къызэщІиубыдэнущ тхылъыщІэм. Абы гулъытэ щахузощІ Темыркъан зэкъуэшхэм я творчествэми.

Уи анэри пшынауэ Іэкіуэлъакіуэу щытауэ жаіэж. Уэ уи щІэблэми яхэт сфІощІ гъуазджэм дихьэха...

Си пхъуитІри пианисткэщ. Нэхъыжь Мадинэ диплом плъыжькіэ Налшык Музыкэ училищэр къиухащ, Майе Москва консерваторэм пианисткэу щеджащ, и щхьэгъусэри баянист цІэрыІуэщ. Лианэ дохутырщ, нэхъыщІэ Линэ КъБКъУ-м сервисымрэ туризмэмкІэ и факультетыр къиухащ, и ІэщІагъэм йро-

<u>- Тхьэр арэзы къыпхухъу, Вла-</u> димир. ДяпэкІи уи щхьэгъусэмрэ уэрэ фехъулізу, унагъуэр фыузыншэу фызэдэпсэуну ди

> Епсэлъар БАГЪЭТЫР Луизэщ.

Сурэтыщі ціэрыіуэм и дерсхэр

Сурэтыщі ціэрыіуэ Кіыщ Мухьэдин иджыблагъэ мастер-класс щри- щэхухэмкlэ ядэгуэшащ. гъэкІуэкІащ Къулъкъужын Ищхъэрэ къуажэм гъуазджэхэм щыхурагъаціэр зезыхьэм.

МЫ ЕДЖАПІЭМ щІэх-щІэхыурэ къокІуэ КІыщыр. Мухьэдини абы и щхьэгъусэ Жаклини сытым дежи гуапэу ирагъэблагъэ. Зи чэзу зэlущlэм КІыщыр ныбжьыщІэхэм яхутепсэлъыхьащ сурэтыщІ гъуазджэм и унэтІыныгъэхэм ящыщ зым, плъыфэ щІэщыкъызэрыбгъэщІынум

- Зи гугъу яхуэсщар сабийхэм фіыуэ къагурыІуащ. Шэч къытесхьэркъым джэу дэт школым, Къып Мухьэмэд и мыгувэу лэжьыгъэ хьэлэмэтхэр абыхэм я Іэдакъэм къызэрыщІэкІынум, - ящытхъуащ ныбжьыщІэхэм КІыщ Мухьэдин.

Къуажэм дэт курыт школ №3-м и 9-нэ классым щІэсхэм а зэманым къриубыдэу Іэмал яІаш Великобританием къыщыхъуа Мосс Жаклин инджылызыбээкІэ дэуэршэрыну. Еджакіуэхэмрэ хьэщіэхэмрэ я псалъэмакъыр гъэщІэгъуэну екІуэкІащ.

Бахъсэн къалэ администрацэм и пресс-

Іуэхущіапіэм и унафэщі Чылар Аринэ

хъыбар къызэрыдигъэщ амк і эколо-

гием и махуэр щагъэлъэп ащ а районым

«УРЫСЕЙ зэкъуэт» политикэ партым и

Бахъсэн къудамэмрэ егъэджэныгъэмкІэ и

управленэмрэ экологием теухуауэ къызэра-

гъэпэща урокхэр щрагъэкІуэкІащ район

жьыгъэхэм. Языныкъуэ школхэм я пщІантіэ-

къыдэгъуэгурыкІуэн хуейщ къабзагъэм теу-

Дэтхэнэ зы сабийми ціыкіу щіыкіэ

хиубыдэ еджапіэхэм.

хэм жыгхэр щыхасащ.

КІыщ Мухьэдин и сурэтхэр къэрал зыбжанэм я музейхэм щІэлъщ. Абы и ІэдакъэщІэкІхэм куэдым урагъэгупсысу, Іуэхугъуэ зэмылІэужьыгъуэхэм нэгъуэщІынэкІэ урагъэплъу апхуэдэщ.

ХудожествэмкІэ урысей академием и действительнэ корреспондент, ХудожествэмкІэ европей академием хэт, ШІэныгъэхэмкІэ Дунейпсо Адыгэ академием и академик КІыш Мухьэдин Дунейпсо пащтыхь зэгухьэныгъэм «граф» цІэр къыхуигъэфэщащ.

ЧЫЛАР Аринэ.

• Школ хъыбархэр

Къабзагъэм и махуэр ягъэлъапІэ

школхэм. 5 - 11-нэ классхэм я гъэсэн ціыкіухэм ягъэхьэзыра презентацэхэм къыщагъэлъэгъуащ къабзагъэр псом зэращхьэр, хуауэ къыпэщылъ къалэныр. Абы щІэблэр ар ІэщІыб щІыным къигъанэ лъэужьхэр къыщіэтэджыкіыу щытмэщ ди къэкіуэнур къызыхэщ теплъэгъуэхэр. А урокхэм щІыщефіэкіуэнур, - жиіащ «Урысей зэкъуэт» погъуу егъэджакІуэхэмрэ еджакІуэхэмрэ зэлитикэ партым и къудамэу Бахъсэн гъусэу тепсэлъыхьащ хьэуар, псыр, мэзхэр районым щыІэм и унафэщІ ДыщэкІ Жаннэ. уцІэпІыным къишэ гузэвэгъуэхэм, ахэр Дыкъэзыухъуреихь щІыуэпсыр къабзэу хъумэным ехьэліауэ зэфіэгъэкіыпхъэ лэ- хъума хъун папщіэ, апхуэдэ зэхыхьэ щхьэ-

пэхэр нэхъыбэрэ егъэкІуэкІыпхъэу къалъытэ къызэгъэпэщакІуэхэм.

АФІЭУНЭ Синэ.

Я Іэпэхэм дыщэ къыпощ

Адыгэ бзылъхугъэхэм фащэ щадкіэ дыщэидэмрэ <u>тхыпхъэхэмрэ гулъытэшхуэ хуащІу щытащ. Апхуэдэуи</u> уагъэ-щагъэ, дэнлъэч хуэдэхэр щІыным пасэ дыдэу хъыджэбз цІыкІухэр хуагъасэрт. Къалъытэрт а ІэщІагъэхэм ціыхубзым и хьэлыр ипсыхьу: щэныфіэ, зэпіэзэрыт, лэжьыгъэм хуэlэижь ищly. Дыщэидэр дахагъэ <u>къудейтэкъым, абыкІэ ящІ дамыгъэхэм щІагъыбзэ</u>

Ди гуапэ зэрыхъущи, а хабзэ дахэр зыхъумэ, зыгъэlэкlуэлъэкlуэф хъыджэбзхэр мащlэми, иджыри щыlэщ. Иджыблагъэ зэдгъэцlыхуащ адыгэ пщащэ іэпщlэлъапщlиті. КъБР-м и Лъэпкъ музейм Мамбэт <u> КІыщ Анетэрэ Тхьэгъэлэдж Агнессэрэ я ІэдакъэщІэкІ-</u>

сыхьэтылъэхэр, лэнысталъэхэр, мажьалъэхэр, нэгъуджалъэхэр. цІыкІухэр, къэлътмакъхэр, сурэтдэлъхьэхэр, пхъэ вакъэр, зи щІыкІэкІэ зэмыщхь пыІэхэр - цІыхубзхэм я нэр зыгъэгуфіэн за-ІэпщІэлъапщІэхэм дыщэ Іуданэкіэ ягъэщіэрэщІар. А псор зэманым, лъэпкъым къызэрыдэгъуэгурыкІуар щыпщІэкІэ уи дежкіэ нэхъ лъапіэж мэхъу. Анетэ къызэрыхигъэщщи, блэкІа лІэщІыгъуэхэм адыгэ бзылъхугъэхэм ящІу щыта хьэпшыпхэр дэни къыщыцІыхугъуафІэщ, абыхэм хуагъэдэн нэгъуэщТ лъэпкъхэм яІэкъым. «Ди япэ итахэм къытхуагъэна щІэиныр лъэпкъ хъугъуэфІыгъуэщ. Псом хуэмыдэу дыщэидэр дгъэкІуэд хъунукъым. Ар нобэрей

къыщыбгъэлъагъуэ хъуну Іэмалхэр къэдгъэсэбэпми, абы и купщІэр зэрытхъумэным иужь дитщ», - жеlэ Анетэрэ Агнессэрэ зэгъусэу зэлэжь хьэпшыпхэри яІэщ. Абыхэм дыщэ, дыжьын ІуданэкІэ къэдабэм лъэпкъ дамыгъэхэр хадыкі. Апхуэдэхэр сурэтыльэм илъу я блыным фіэлъыну щІэхъуэпсхэр, пэжыр жыпіэмэ, мащіэу къыщІэкІынкъым. Илъэсий

ипэкІэ хъыджэбзхэр зэщІы-

гъуу елэжьащ Къущхьэхэ я

лъэпкъ дамыгъэр ину хэ-

дыкіыным. Гъэщіэгъўэна-

гъыу абы хэлърати, лъэп-

къым благъагъэкІэ къа-

зэманым нэхъ къезэгъыу

зэмыфэгъухэр, цІыкІуурэ хадыкІыурэ) нэхъ иныр къищІыкІат. «МазитІкІэ делэжьат шхьэнтэ абы». - жаlэ ІэпшІэлъапщІэхэм.

ХъыджэбзитІым я япэ гъэлъэгъуэныгъэм гулъытэ лей зыщыхууагъэщІырт адыгэ жьыхухэм. Языныкъуэхэм къызэралъытэмкіэ, ар ціыхубзым и фащэр зыгъэдахэ хьэпшыпу зэи щытакъым, атІэ сымаджэм и узыр дагъэпсынщіэн папщіэ, махуэ хуабэхэм нэхъыжьхэм къагъэсэбэпу арат. Зэзэмызи жьыхур сабий гущэм и къум кіэрапхэрт, щыщіаупскіэкіэ жьыщіэху хъун щхьэкІэ. Ар гъупщым е къэдабэм къыхэшІыкІат. пхъэкъу ціыкіу хуащіырти, ныпым нэхъ ещхь хъурт, и хъуреягъкІэ кІэрахъуэу. Абы къыхэкІыу ар европей жьыхухэм куэдкІэ къащхьэшыкІырт...

Мамбэт - КІыщ Анетэрэ Тхьэгъэлэдж Агнессэрэ я жьыхухэм тхыпхъэ къулей дыдэхэр ятетщ. Ар къыхигъэщащ КъБР-м щэнхабзэмкІэ и министр Къумахуэ «Дыщэидэр Мухьэдин: адыгэм и ІэщІагъэ нэхъ лъапІэ дыдэщ, адрейхэм дакъыхэзыгъэщщ. Апхуэдэ лэжьыгъэхэм ятеухуауэ жыпІэфынукъым, куэд ахэр зищІысымрэ зыхуэдэмрэ я теплъэмкІэ езыхэм дагъэлъагъури». КъБР-м туризмэмрэ курортхэмкІэ и министр Шагин Сергей жи-Іаш шІыналъэм зыгъэпсэхуакіуэ къакіуэхэр Іэпщіэлъапщіэхэм я лэжьыгъэм, шэч хэмылъу, зэрыдихьэгухьэ унагъуэц э 32-м я хынур, ахэр зы эрагъэхьэну дамыгъэхэмкіэ (ціыкіу- зэрыщіэхъуэпсынур. «Сэ

сызэреплъырщи, цІыхум и Іэкіэ ищіа, зэман гуэр зыт- лъа, Мамбэт - Кіыщ Анетэ и ригъэкІуэда хьэпшыпым гуапагъэ нэхъыбэ хэлъщ, апхуэдэуи абыхэм хъыбар гуэр я щІыбагъ къыдэлъщи, уи гум нэхъ пІэпихыу зыбохьэ. Саугъэту апхуэдэ зы хьэпшып къыпхуащІыныр сыт и уасэ?! Си гуапэщ щіалэгъуалэм а Іэщіагъэр зэрызрагъэщІэжыр», - жи-Іащ министрым.

КъБР-м и Парламентым нэгъуэщІ шэнхабзэмкіэ, граждан, жылагъуэ институтхэм зегъэужьынымкІэ, хъыбарегъащіэ іэнатіэхэмкіэ и комитетым и унафэщІ Пащты Бориси и Гуэху еплъыкТэр къигъэлъэгъуащ: «МащІэщ гъэсэбэпащ, нэхъри сигу дыщэидэм, хэдыкіым ирилажьэу диІэр. Абы къыхэкІыу лъэпкъ щэнхабзэмрэ кІэ ди Іэщіагъэхэмрэ тхъума хъуным ехьэлlауэ псом иджы япэу слъагъуу аращ япэу упщlитl зыхуэдгъэувы- Іэрыкlыр апхуэдизу удижын хуейщ: «Сыт дэ нобэ хьэхыу гъэщ эрэщ ауэ, хэтхъумэну дызыхуейр икІи дауэ абы дызэрыхуэхьэзырыр?» Ди хьэпшып куэд гъэфІхэр яІэну хъыджэбз-Тхылъ плъыжьым иттхэным дынэсащ, армырамэ, зэман дэкімэ, фіыгъуэ куэд дунейм тебзэхыкІыжынкІэ шынагъуэщ».

Гъэлъэгъуэныгъэм гъэсакІуэ, Къэзанокъуэ Жэбагъы и цІэр зезыхьэ центрым и унафэщІ Къуныжь ХьэІишэт жеІэ: «Дауи, мы ІэщІагъэм щіэгъэкъуэныншэу жыжьэ урибэкъуэфынукъым. ЗэфІэкІ зиІэ щІалэгъуалэ куэдым мыбдежым я Іуэхур щызэтрамыублэфу нэгъуэщІ щІыпіэхэм макіуэ. Ауэ абыи лъэныкъуэкІэ укъыщеплъ хъунущ: языныкъуэхэм кутюрье цІэрыІуэхэм ядэлэжьэну яхузэфіокі. Агнессэрэ Анетэрэ я гъэлъэгъуэныгъэм хэдыкІ лІэужьыгъўэ псори къыщаирихьар тщыгъупщэжа хьэпшыпхэр еплъыкіэщіэ-«къызэрагъэпсэужырщ». Псальэм папщіэ, дыкlayэ. Я лэжьыгъэм гурэ псэкіэ хэтыну, ехъуліэныхэм сохъуэхъу».

• Щэнхабзэ

БАГЪЭТЫР Луизэ. Сурэтыр **Къарей** Элинэ трихащ.

• Налшык

УсакІуэм и лэжьыгъэхэм щыгъуазэ ящI

ЩоджэнцІыкІу Алий къызэралъхурэ илъэси 115-рэ зэрырикъум теухуа Іуэхугъуэхэм пащэ.

ЩОДЖЭНЦІЫКІУ

Алий и музейм мы махуэхэм яшащ Налшык къалэ дэт сабий сад №15-м и гъэсэнхэр. «Садым и лэжьакіуэ Къармэ Людмилэ фіыщіэ ин худощі щІэх-щІэхыурэ я сабийхэр къызэрытхуишэм папщІэ. Ахэр дихьэхыу щІодэІу ди усакІуэ щэджащэм и гъащІэм теухуауэ яхуэтІуатэ хъыбархэм, и усэхэм, и поэмэхэм. Сыт и уасэ къыдэкІуэтей ди щІэблэр апхуэдэурэ лъэпкъ литературэм зэрыхэдгъэгъуазэм?!» - жа-İэ музейм и лэжьакіуэ-

Сабийхэр ирагъэплъащ Алий зэрихьа хьэпшып зэмыл|эужьыгъуэхэм, и ІэдакъэщІэкІхэр зэрыт тхылъхэм, усакІуэм теухуауэ жаlа псалъэ

Іущхэм, нэгъуэщІхэми. ЩоджэнцІыкІум и гъащІэмрэ и къалэмыпэм къыщІэкІа тхыгъэхэмрэ ятеухуа зэlущІэхэр, семинархэр, литературнэ пшыхьхэр ди республикэм и школхэм, сабий садхэм, еджапІэ нэхъыщхьэхэм, библиотекэхэм щрагъэкІуэкІ. Мы мазэм музейм къышызэрагъэпэщынущ нэгъуэщі щіыпІэхэм къикІахэри зыхэ-

тыну пшыхь. ШЭРЭДЖ Дисэ.

• Зэзауэ зэхэт

Спортым и мастер КІэрэф Азэмэт

Къэбэрдей-Балъкъэрым и спортсмениті къыщы-хэжаныкіащ Волгоград щекіуэкіа зэзауэ зэхэтымкіэ Урысейм и кубокыр къэхьыным теухуа зэхьэзэхуэм. Псори зэхэту абы ирихьэліащ къэралым и щіыналъэ псоми икіа бэнакіуи 180-м щіигъу.

«ГЛАДИАТОР» спорт клубым и гъэсэн КІэрэф Азэмэт (кг 61-рэ) финал зэlущlэм къыщыхигъэщlащ Мэзкуу и ЦСКА-м щыщ Гулян Армен икІи ди щІалэм дыжьын медалыр къылъысащ. И зэфіэкі лъагэхэм папшіэ Кіэрэфым «УФ-м спортымкІэ и мастер» цІэр къыфІащащ.

Килограмм 77-рэ хъухэр щыбэна гупым Бырхьэм Мухьэмэд щыпэлъэщакъым Астрахань щыщ Умалатов Магомед. «Аллигатор» спорт клубым и гъэсэн ди лъэпкъэгъум къылъысар ещанэ увыпіэрщ

КЪЭХЪУН Бэч.

Япэ увыпІэхэр яубыд

Мы махуэхэм Дагъыстэным ще-кlуэкlащ бэнэкlэ хуитымкlэ VI дунейпсо зэхьэзэхуэм фlы дыдэу зыкъыщагъэлъэзэхьэзэхуэ, Абдусаламов Юсуп и сау-<u>гъэтхэр къэхьыным теухуауэ щытар.</u> лъагъхэм я гупым япэ, етlуанэ увыпlэхэр <u>Урысей Федерацэм и щІыналъэхэм къи-</u> къыщахьащ Кlyантlэ Астемыррэ Къущхьэ щынэмыщІа, абы ирихьэлІащ Къэ- Артуррэ. Килограмми 125-м нэблагъэхэми я захъстаным, Узбекистаным, Таджикис зэпеуэм дыщэмрэ дыжьынымрэ Щэуей Истаным, Азербайджаным, Польшэм, Ру- лъамрэ Щоджэн Азрэтрэ щызы Іэрамынием, Болгарием я спортсмен нэ- гъэхьащ. хъыфІхэр.

МЭЗКУУ Къанщобий.

Къалмыкъ Юрэ и фэеплъ зэхьэзэхуэ

• Алыдж-урым бэнэкіэ

Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щІыналъэм алыджурым бэнэкіэмкіэ и зэхьэзэхуэ Налшык щекіуэкіащ. СССР-м спортымкіз и мастер Къалмыкъ Юрэ и фэеплъ зэпеуэм ирихьэліащ 2000 - 2001 гъэхэм къалъхуа ныбжьыщі э 250-м щіигъу.

КЪЭБЭРДЕЙ-Балъкъэрым и шІыхьыр зыхъумахэм яшышу 11-м медаль зэмылІзужьыгъузхэр къахьаш. Апхуэдэхэщ БищІо Астемыр, Хьэхъуокъуэ Тамерлан, Гъуэныбэ Ізуес, Молэ Мухьэмэд, Локьяев Зариф, Хъуран Алий, Къул Залымджэрий, ФІыцІэхъу Ислъам, Абазэ Темболэт, Тэхъу Ислъам, Наурзокъуэ Арсен

Зэхьэзэхүэм щытек Іуахэмрэ къыщыхэжанык Іахэмрэ медалхэр, грамотэхэр иратащ. КъищынэмыщІауэ, Къалмыкъ Юрэ и гъэсэну щыта, спортым дунейпсо классымкіэ и мастер, зэпеуэм и къызэгъэпэщакіуэ Гъудэ Елдар къыбгъэдэкІыу абыхэм саугъэт лъапІэхэмрэ ахъшэрэ къыхуагъэфэщащ.

Налшык щызэхэта щІыналъэ зэхьэзэхүэм япэ увыпІищыр къыщызыхьахэм Іэмал ягъуэтащ щэкІуэгъуэм и кізухым Кемеровэ къалэм щекіуэкіыну урысейпсо зэхьэзэхуэм хэтыну.

ЖЫЛАСЭ Замир.

щекІуэкІынущ «Нохчо» ансамблым и концерт

Налшык

ЩэкІуэгъуэм и 13-м сыхьэт 18-рэ дакъикъэ 30-м къэрал Музыкэ театрым шекіуэкіынущ Шэшэн Республикэм и къэфакТуэ гуп пажэхэм ящыш, къафэмрэ уэрэдымкіэ «Нох-чо» Іуэрыіуатэ ансамблым и юбилей концерт.

«Нохчо» ансамблым тхыдэ телъыджэ иІэщ. Ар зэрыщыІэ илъэс 25-м къриубыдэу Урысей Федерацэм и щІыналъэ псоми къищынэмыщІауэ, хамэ къэрал куэдми гупым зыкъыщигъэлъэгъуащ.

Концертым еплъыну фыщІэупщІэ дехйэух хъунущ мы телефоным-кlэ: **8 (8662) 77-42-08**

Къэбэрдей-Балъкъэрым и Чемпионхэм я лигэм • Футбол

Ди республикэм футболымкІэ зэхьэзэхуэ нэхъыщхьэхэр щиухащ. Нагуэ хъуащ 2015 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым и чемпион «Къэхъуныр», кубокыр зыІэрыхьа «Автозапчасть»-р. япэ гупым и зонитіым щытекіуэу гуп нэхъыщхьэм етlанэгъэ щыджэгуну хуит хъуа «Іэдии-хумрэ» «Хьэтlохъущыкъуеймрэ», КъБР-м Футболымкіэ и федерацэм и кубокыр къэзыхьа

МЫГЪЭРЕЙ зэхьэзэхуэхэм ехъуліэныгъэ щызиІахэр Къэбэрдей-Балъкъэрым и Чемпионхэм я лигэм иджы щызэхуашэсыжащ. Ахэр зэрызэ зэдэджэгунурэ нэхъ лъэщыр зэхагъэкіынущ.

Зэјушјэхэр шокјуэкі Налшык дэт курыт еджапіэ

№31-м и топджэгу губгъуэм. Абыхэм сыт щыгъуи ціыху куэд кърохьэліэ икіи ди республикэм и командэ нэхъыфІхэм дэрэжэгъуэ ин кърат.

Япэ джэгугъуитІыр щэкІуэгъуэ мазэм и пэщІэдзэм зэхэтащ. Зэхьэзэхуэм занщіэу бжьыпэр щиубыдащ республикэм и чемпионым. Къэхъундэсхэм зэкіэлъхьэужьу бжыгъэ зэщхькіэ, 4:1-уэ, хагъэщІащ «Дани»-мрэ «Іэдиихумрэ».

«Къэхъуным» къыкІэльокІуэ «ХьэтІохъущы къуейр». Ар 3:1-уэ «Іэдиихум» ефІэкІащ. Бахъсэн и «Автозапчасть»-ми зэкІэ иригъэкІуэкІар зы джэгугъуэщ. Абы и хьэрхуэрэгъур щыхухэгъэщІакъым икІи «Дани»-м зэрытемыгъэкІуауэ, 2:2-уэ, бгъэдэкІыжащ.

Гъуащхьауэхэм я зэпеуэм, дауи, бжьыпэр щиу-

быдащ «Къэхъуным» и пашэ ШащІэ Беслъэн. КъБР-м и чемпионат блэкІам 83-рэ къызэрышыхэжанык ар ф Іэмащ Іэу абы иджыри топ куэд дигъэкІыным пешэ.

КъБР-м и Чемпионхэм я лигэм и зэхьэзэхуэм и гуащІэгъуэ дыдэщ. Абы хыхьэ зэІущІэхэр адэкІи хуабжьу удэзыхьэх зэрыхъунум шэч хэлъкъым. ЖЫЛАСЭ Заурбэч.

Къэбэрдей-Балъкъэрым и Чемпионхэм я лигэм зэхьэзэхүэр зэрыщекүүэкүыр

Командэхэр	Дж.	Къ.	3.	ΦΙ.	T.	Ο.
1. « Къэхъун» 2. «ХьэтІохъущь къуей»	2 I- 1	2 1 0	0 0 1	0 0	8-1 3-1 2-2	6 3 1
3. «А́втозапчасть 4. «Дани» 5. «Іэдииху»	» 2 2	0	1	1 2	2-6 2-7	1 0

Командэхэр	Дж.	Къ.	3.	ΦΙ.	T.	Ο.	
1. « Къэхъун » 2. «ХьэтІохъущы- къуей»	2 1 1	2 1 0	0 0 1	000	8-1 3-1 2-2	6 3 1	
3. «Автозапчасть» 4. «Дани» 5. «Іэдииху»	2 2	0	1	1 2	2-6 2-7	1	

• Дзюдо

Черкесск медалищ къыщахь

Лъэпкъ зэкъуэтыныгъэм и махуэр щагъэлъапіэм ирихьэліэу Черкесск къалэм щекіуэкіащ дзюдом-<u>кІэ урысейпсо зэхьэзэхуэр, «Спортыр наркотикхэм</u> я бийщ» зыфіащар. Зи саугъэт фондыр сом мин 500 хъу зэпеуэм хэтащ къэралым и дзюдоист нэхъ лъэрызехьэ 200-м щ игъу.

ЗЭХЬЭЗЭХУЭМ къыщыхэжанык ащ дыжьын медалыр къэзыхьа, зи хьэлъагъыр килограмм 66-м нэблагъэхэр зыхэта гупым щыбэна Къардэнгъущ Ибрэхьим. Ещанэ увыпІэр къалъысащ Абазэ Ислъамрэ Кълыш Алимрэ.

ТЕМЫР Адисэ.

Редактор нэхъыщхьэ ХЬЭФІЫЦІЭ Мухьэмэд

Редколлегием хэтхэр

Жыласэ Заурбэч (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), ЖьэкІэмыхъу Маринэ (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), Ширдий Маринэ (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), Гъурыжь Мадинэ (жэуап зыхь секретарь), Къардэн Маритэ, НэщІэпыджэ Замирэ, Хьэжыкъарэ Алик, ЩхьэщэмыщІ Изэ.

Езыгъэтхахэр «Адыгэ псалъэ» газетыр КъБР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ ирагъэтхащ (учредителхэр).

КъыдэзыгъэкІхэмрэ редакцэмрэ я хэщІапІэр 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; редактор нэхьыщхьэм и къуэдэхэм - 42-63-64, 47-31-54, 47-33-23; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкІэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ ІуэхухэмкІэ - 42-22-86; къуажэ гъащІэмрэ экономикэмкІэ - 42-57-59; щэнхабзэмкІэ - 42-75-36; обозревателхэм - 42-22-89; хабзэхъумэ Іуэхущ Іап Іэхэм ядэлэжьэнымк Іэ - 42-60-53; хъыбарыщ ІэхэмкІэ, спортымрэ письмохэмкІэ - 42-22-88; егъэджэныгъэмрэщІэныгъэмкІэ-47-32-15; зэдзэкІакІуэхэм 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; бухгалтерием -47-31-69; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер ІуэхущІапІэм -42-26-41; сурэттехым - 42-75-78.

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаІэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкІэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху епльыкІэр зэтехуэ зэпыту шыткъым

Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщ Іэныг ъэхэмк Іэ и управленэм. Тел.: 76-01-28, 76-01-10

Газетыр 1994 гъэм мэкъуауэгъуэм и 14-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ ІуэхущІапІэм №Н-0065-м щІэту ятхащ.

Зы илъэсым газетыр 250-рэ къыдокІ. «Тетраграф» ООО-м щытрадзащ. КъБР, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 33

Мы къыдэкІыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Къаншокъуэ Эллэ, редактору Щомахуэ Залинэ, корректорхэу Щоджэн **Иннэ** (1, 2-нэ нап.), **Щоджэн Заирэ** (3, 4-нэ нап.). КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящІащ Дол Маринэ, Щомахуэ Марианнэ, Мэлбахъуэ Анжелэ, Бещто Оксанэ, сурэтхэм елэжьар Бицу

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер ІэнатІэм щагъэхьэзыращ. Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Индексыр 51531 • Тираж 3.167 • Заказ №1860